
RETYYYKI-KESKUKSEN PERUSTAMINEN

Varhaiskasvattajien valmiuksien lisääminen kestävän kehityksen edistäjinä

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Kestävä kehityksen koulutusohjelma

Forssa, kevät 2014

Aila Heinilä

Forssa
Kestävän kehityksen koulutusohjelma

Tekijä	Aila Heinilä	Vuosi 2014
Työn nimi	ReTyyki-keskuksen perustaminen Varhaiskasvattajien valmiuksien lisääminen kestävän kehityksen edistäjinä	

TIIVISTELMÄ

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli perustaa ReTyyki-keskus. Keskusten toiminta perustuu Reggio Emilia -pedagogiikkaan ja kierrätysmateriaalin käyttöön. Keskus kerää kierrätysmateriaalia ja kouluttaa varhaiskasvattajia kestävän kehityksen hengessä. Työn toimeksiantajana toimi Forssan kaupungin nuoriso- ja vapaa-ajantoimi.

ReTyyki-keskuksen perustaminen oli osa Forssan kaupungin toimenpiteitä Suomen lapsi- ja nuorisoystävällisin kunta vuonna 2017 -tavoitteen saavuttamiseksi. Samalla ReTyyki-keskus oli osa uutta liike-elämän ympäristöystävällistä toimintatapaa Järkivihreä Forssan seutu.

Tässä opinnäytetyössä kuvataan ReTyyki-keskuksen perustamistoimenpiteet sekä kirjataan loppupäätelmät. Varhaiskasvattajien asenteita kartoitettiin kyselytutkimuksella. Tutkimuksen mukaan varhaiskasvattajat suhtautuvat positiivisesti kestäväan kehitykseen ja haluavat edistää vastuullisuuskasvatusta. Muutokset arjen kasvatustapojissa, vaativat kuitenkin Forssan kaupungin merkittävää lisäpanostusta varhaiskasvatuksen resursseihin. Teoriaosuudessa esitellään Reggio Emilia -pedagogiikka.

Avainsanat ReTyyki, Reggio Emilia, kierrätysmateriaali, kestävä kehitys

Sivut 39 s. + liitteet 13 s.

Forssa
Degree Programme in Sustainable Development

Author	Aila Heinilä	Year 2014
Subject of Bachelor's thesis	Establishment of the ReTyyki Centre Enhancing the contribution capacity of early childhood educators in sustainable development	

ABSTRACT

The purpose of this functional Bachelor's thesis was to establish the ReTyyki Centre. The ReTyyki Centre is an educational project for early childhood educators, based on Reggio Emilia -pedagogy and the use of recycled materials. The ReTyyki Centre educates early childhood educators and gathering recycled materials in the spirit of sustainable development. This Bachelor's thesis was commissioned by the City of Forssa, Day Care Department.

The ReTyyki Centre was one of the actions to achieve the objective "The city of Forssa, the most child and youth friendly municipality in Finland in 2017". At the same time, it was part of the new business development strategy of the Forssa region "Bright Green Forssa Region". The theoretical part of this thesis presents the Reggio Emilia pedagogy.

This Bachelor's thesis describes planning, establishment measures and presents final conclusions of the ReTyyki Centre establishment. Early childhood educators' attitudes were researched by a survey. According to the results early childhood educators regard sustainable development with favour and want to invest in early childhood education for a sustainable future. However, a change in everyday educational methods requires considerably more resources from the City of Forssa.

Keywords ReTyyki, Reggio Emilia, recycled material, sustainable development

Pages 39 p. + appendices 13 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TOIMEKSIANTAJA FORSSAN KAUPUNKI.....	2
3	TOIMEKSIANTO.....	4
3.1	Tutkimuksellinen toimeksianto.....	4
3.2	Toimeksiannon taustat ja tavoitteet.....	5
4	VIITEKEHYS.....	7
4.1	Reggio Emilia -pedagogiikka.....	7
4.2	Reggio Emilia -pedagogiikka ja ReTyyki-keskus.....	9
5	RETYYYKI-KESKUS.....	11
5.1	Kierrätysmateriaalin keräys.....	11
5.2	Varhaiskasvattajien koulutus.....	12
6	PROJEKTISUUNNITELMA.....	13
6.1	Projektiin liittyminen.....	13
6.2	Työryhmä ja suunnittelu.....	13
6.3	ReTyyki projektisuunnitelma.....	15
6.3.1	Aikataulu ja työnjako.....	15
6.3.2	Toimitilat.....	16
6.3.3	Koulutus.....	17
6.3.4	Kierrätysmateriaalin keräys ja yhteistyökumppanit.....	18
6.3.5	Tiedotus ja seuranta.....	19
7	PROJEKTIN TOTEUTUMINEN.....	21
7.1	ReTyykin yhteistyökumppanit.....	22
7.2	Yhteistyö päiväkotien ja Forssan Kuvataidekoulun kanssa.....	23
7.3	Retyykin tilat, materiaali ja kuljetukset.....	24
7.3.1	Tilat.....	25
7.3.2	Materiaalin hallinta ReTyyki-keskuksessa.....	26
7.4	ReTyykin koulutukset.....	27
7.5	Palautekysely koulutuksesta.....	27
7.6	ReTyykin tilanne keväällä 2014.....	29
8	PROJEKTIN PÄÄTTEEKSI.....	30
9	KEHITYSEHDOTUKSIA.....	31
9.1	Resurssihaasteet.....	31
9.2	ReTyyki-keskus osaksi varhaiskasvatuksen arkea.....	31
9.3	ReTyyki-keskuksen koulutustarjonta.....	32

---

10 KYSELYTUTKIMUS VARHAISKASVATTAJILLE	33
11 POHDINTA.....	38
LÄHTEET	39

Liite 1	Forssan Lehti 15.5.2013
Liite 2	Palautekysely ReTyyki koulutus
Liite 3	Kyselytutkimus Tyykin tyyliin - varhaiskasvattajat Forssassa

1 JOHDANTO

Forssan kaupunki on asettanut tavoitteen olla Suomen lapsi- ja nuorisoystävällisin kunta vuonna 2017. Tämän haastavan vision toteutumiseksi ja varhaiskasvattajien tueksi on Forssan kaupungin kasvatus- ja vapaa-aikatoimiala laatinut LastenForssa-kokonaisuuden. (Varhaiskasvatuksen palvelulupausten konkretisointisuunnitelma 2012, 24.)

Kestävä kehitys on tärkeä osa Forssan kaupungin elinkeinostrategiaa. Forssan Seudun Kehittämiskeskus Oy on kokoava voima Forssan seudun eli Forssan, Humppilan, Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän luoman elinkeinostrategian toteuttamisessa. Strategia tunnetaan nimellä Järkivihreä Forssan seutu. Tavoitteena on, että asukkaat, yritykset, yhteisöt ja päättäjät tunnistavat toimintansa ympäristövaikutukset. Kaiken elinkeinotoiminnan tulee perustua kestävää kehitystä tukevaan ympäristöystävällisyyteen. Järkivihreys kannattaa. (Forssan Seudun Kehittämiskeskus Oy 2014.)

Forssan kaupungin LastenForssa-kokonaisuus, kestävä kehityksen edistäminen varhaiskasvatuksessa ja Järkivihreän Forssan seudun ympäristöystävällisyys, olivat lähtökohtia ReTyyki-keskuksen perustamisessa.

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tuloksena Forssan kaupunkiin perustettiin kesällä 2013 Suomessa ainutlaatuinen Reggio Emilia -pedagogiikkaan perustuva ReTyyki-keskus. Keskus kouluttaa varhaiskasvattajia ja kerää keskitetysti kierrätysmateriaalia päiväkotien käyttöön. ReTyykin tavoite on myös luoda pysyvät yhteydet kaupungin yrityksiin ja vakiinnuttaa kierrätys- ja ympäristökasvatus luonnolliseksi osaksi yhteisön jokapäiväistä toimintaa.

ReTyyki-keskus konkretisoi ympäristökasvatuksen kokoamalla kierrätysmateriaalit ja kouluttamalla varhaiskasvattajia. ReTyyki-keskus toimii kokonaisuutena omassa toimitilassaan.

2 TOIMEKSIANTAJA FORSSAN KAUPUNKI

Forssan kaupunki on asettanut tavoitteen olla Suomen lapsi- ja nuorisoystävällisin kunta vuonna 2017 (Kuva 1).

Forssan kaupungin Varhaiskasvatuksen palvelulupausten konkretisointisuunnitelmassa (2012, 6) lapsiystävällisyyden tavoite määritellään seuraavasti:

Lapsiystävällisyys-ohjelma, johon tullaan koko toimialaa koskevat, pysyväisluonteiset organisaatorakenteiden, johtamistoinnin ja henkilöstöpolitiikan, laadunhallinnan ja kehittämistoiminnan, viestinnän ja vuorovaikutuksen sekä taloudenhallinnan linjaukset, periaatteet ja menetelmät. Lapsiystävällisyysohjelman tavoitteena on ennen kaikkea tukea luottamushenkilöitä ja henkilöstöä saavuttamaan toimialan visio.

Kuva 1. Palvelulupausten kuuluu kestävän kehityksen edistäminen.

ReTyyki-keskuksen perustaminen on osa kokonaisuutta, jolla Forssan kaupunki haluaa saavuttaa Varhaiskasvatuksen palvelulupausten konkretisointisuunnitelman kestävän kehityksen tavoitteet. Erityisesti ReTyyki on toimenpide, jolla tuetaan henkilökuntaa saavuttamaan asetetut tavoitteet. Monesti tavoitteet jäävät saavuttamatta juuri työnantajan riittämättömän tuen seurauksena.

Forssan kaupunki on määrittänyt, mitä se lapsiystävällisyys käsitteellä tarkoittaa. Samoin on määritelty kaupungin lapsiystävällisyyspolitiikka ja palvelulupausten. Kokonaisuuteen on lisäksi valmisteilla Lapsiystävällisyys-ohjelma,

joka konkretisoi ja yhtenäistää toimialan henkilöstön toimintatapoja ja ohjaa käytännön työtä. (Lasten ja nuorten Forssa n.d.)

Matka kohti tavoitetta ja vuotta 2017 on viitoitettu kalenterivuositain määritellyillä LastenForssan rakentaminen -vuositeemoilla. Yksi tärkeimmistä teemoista on edistää kestävästä kehitystä kaikissa varhaiskasvatuksen yksiköissä. (Varhaiskasvatuksen palvelulupausten konkretisointisuunnitelma 2012, 23.)

Kestävän kehityksen tavoite konkretisoituu kierrätysmateriaalin (Kuva 2) käytöllä varhaiskasvatuksessa.

Kuva 2. Kierrätysmateriaalia ReTyykissä. (Kuva: Heinilä 2014)

Tämän opinnäytetyön lähteenä on käytetty Varhaiskasvatuksen palvelulupausten konkretisointisuunnitelmaa 2012. Kevättalvella 2013 vielä valmisteluvaiheessa ollut suunnitelma ohjasi opinnäytetyön suunnittelua. Vuoden 2013 lopulla Forssan kaupunki julkaisi suunnitelmasta uuden, oleellisesti erilaisen version Vox Forssa 2013. Forssan kaupungin LastenForssa vision kehitystyö ja tämä opinnäytetyön kirjoitusprosessi ovat ajallisesti päällekkäisiä. LastenForssa on yhä kehittyvä projekti.

3 TOIMEKSIANTO

Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Forssan kaupungin nuoriso- ja vapaa-ajantoimi. Toimeksianto oli perustaa ReTyyki-keskus, luoda suhteet yhteistyökumppaneihin, luodata keskuksen tulevaa toimintaa sekä tutkimuksellisesti selvittää varhaiskasvattajien asenteita ja valmiuksia ympäristötietoisuuden ja vastuullisuuden välittäjinä.

Perustamistoimenpiteiden ohella toimeksiantona oli luoda keskukselle ensimmäisten toimintakuukausien aikana toimintatavat ja rutiinit. Samoin osallistuminen keskuksen pilottikoulutuksiin oli osa toimeksiantoa.

Suomessa toimii tiettävästi 11 Reggio Emilia -pedagogiikasta inspiroitunutta päiväkotia (Suomen Reggio Emilia ry 2013). ReTyyki-keskuksen kaltaista kokonaisuutta, joka kerää kierrätysmateriaalia ja kouluttaa varhaiskasvattajia, ei Suomessa aiemmin ole perustettu. ReTyyki-keskus on ainutlaatuinen yritys tuoda pedagogiikka ja kestävä kehitys osaksi kaupungin toimintastrategiaa.

3.1 Tutkimuksellinen toimeksianto

Opinnäytteen toimeksiantaja toivoi tutkimuksellista kartoitusta varhaiskasvattajien asenteista, valmiuksista ja mahdollisista esteistä kestävä kehityksen kasvatuksessa. Toimeksiantaja halusi lisäksi selvittää, voidaanko ReTyyki-keskuksen avulla antaa varhaiskasvattajille valmiuksia ja työvälineitä kestävä kehityksen edistämiseen.

Forssan kaupunki on asettanut Varhaiskasvatuksen palvelulupausten konkritisointisuunnitelmassa päämäärän edistää kestävä kehitystä. ReTyyki-keskus on merkittävä osa päämäärän tavoittamiseksi. On erittäin tärkeää tutkimuksen keinoin kartoittaa ja varmentaa toiminnalla saavutetut tulokset. Tällä opinnäytetyöllä selvitetään toiminnallisen osion ohella, onko ReTyyki-keskuksen perustamisella ja koulutustoiminnalla saavutettu konkreettista hyötyä kestävä kehityksen ja vastuullisuuden edistämässä. Tutkimuksella kartoitetaan varhaiskasvattajien asenteiden ja kasvatustietojen muutoksia.

Toimeksiantaja toivoi tutkimuksen valottavan konkreettisia esteitä, joita kestävä kehityksen edistäminen käytännön kasvatustyössä kohtaa. Opinnäytetyössä selvitetään, kuinka vastuullisuutta korostava pedagogiikka ja kierrätysideologiaan perustuva ReTyyki-keskus, voivat vaikuttaa varhaiskasvattajien valmiuksiin ja asenteisiin. Voidaanko ReTyyki-keskuksen perustamisen kaltaisilla toimilla vaikuttaa asenteisiin tai millainen merkitys henkilöstölle annetulla koulutuksella, tuella ja työvälineillä on?

Vastauksia toivottiin esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin:

- Millaisia tietoisia tai tiedostamattomia esteitä (asenteita tai tiedollisia puutteita) varhaiskasvattajilla ympäristökasvatuksessa on?
- Onko varhaiskasvattajilla riittävästi välineitä - niin fyysisiä kuin pedagogisia - tähän kasvatustyöhön?
- Millaista kehitystä varhaiskasvattajien motivoinnilla ja uusien kasvatusten menetelmien avulla voidaan saavuttaa?
- Kuinka ReTyyki-keskuksella ja sen tuomalla konkreettisella kierrätys ja vastuullisuusmallilla, voidaan vaikuttaa tieto-taitoon, asenteisiin ja yleiseen ympäristötietoisuuteen varhaiskasvatuksessa?

Alkuperäisen toimeksiannon mukaiset tutkimusmenetelmät olivat kaksi kyselytutkimusta. Ensimmäinen tutkimus suoritettiin toukokuussa 2013 Webropol-kyselynä ennen keskuksen toiminnan aloittamista. Seurantatutkimus aiottiin toteuttaa keväällä 2014. Tämän kyselyn oli tarkoitus toistaa ensimmäisen kyselyn kysymykset ja kartoittaa toiminnalla saavutettuja muutoksia varhaiskasvattajien keskuudessa.

ReTyyki-keskuksen toiminta ei perustamistoimien jälkeen käynnistynyt toivottuasti. Elokuussa 2013 järjestetyt pilottikoulutukset ovat toistaiseksi ainoat toteutuneet koulutukset. Myös keskuksen muu toiminta on jäänyt toivottua vähäisemmäksi, toimeksiantoni ja siihen liittyneen harjoittelun loputtua. Toimeksiantaja totesi lisäksi kaupungilla olevan päällekkäisiä tutkimusprojekteja ja toisen kyselyn kuormittavan turhaan varhaiskasvatuksen henkilöstöä.

Muutoksen johdosta kyselytutkimuksista toteutettiin vain ensimmäinen. Kyselyn tulokset kirjattiin toimeksiantajalle toimitettuun raporttiin. Laajan koko toimialaan kohdistuvan kyselyn sijaan haastateltiin kahteen ensimmäiseen koulutustilaisuuteen osallistuneita. Suullinen haastattelu toteutettiin heti koulutustilaisuuksien jälkeen ja toistettiin kirjallisesti huhtikuussa 2014.

3.2 Toimeksiannon taustat ja tavoitteet

Toimeksianto oli ainutlaatuinen tilaisuus kehittää Suomessa vielä verrattain uutta ympäristö- ja vastuullisuuskasvatuksen pedagogiikkaa ja yhdistää opinäytetyön tekijän kuvataidekokemus ja ammattikorkeakouluopinnot.

Pyynnö liittyä projektiin esitettiin tammikuussa 2013. Pyyntöön taustalla olivat opinnot Hämeen ammattikorkeakoulun kestävän kehityksen opinto-ohjelmassa ja pitkäaikainen harrastuneisuus kuvataiteiden parissa. Reggio Emilia -pedagogiikan keskeinen sisältö on taideilmaisun keinoin kehittää lapsen luovuutta ja kasvua. Taideilmaisun tuntemus oli yksi tärkeimmistä vaatimuksista tehtävään valittaessa. Projektissa oli tärkeää nähdä materiaalisia piilevä potentiaali. Toimeksiantoon vaikutti myös pitkä työkokemus ja suhteet kaupungin yrityksiin.

Kierrätysmateriaalia on perinteisesti käytetty päiväkotien askartelussa. Paperin hylsystä askarrellut syksyiset sienet ja jouluiset tontut ovat kaikille tut-

tuja. Reggio Emilia -pedagogiikassa halutaan viedä luova ilmaisu pidemmälle. Lapsen luovuutta kehitetään kohti yksilön kasvua vahvistavaa taiteilmaisua.

Keskuksen toimintaa ohjaa kaksi päämäärää. Keskuksen toivotaan kehittyvän kokoavaksi linkiksi kaupungin yrittäjien ja varhaiskasvattajien välillä. Yrity maailma ja varhaiskasvatus eivät juuri kohtaa arjessa. ReTyyki-keskuksen toivotaan herättävän yhteisöllisyyttä, yhteistä vastuunkantoa tulevaisuudesta ja nostavan kaupungin toimijoiden ympäristötietoutta - yhteistoimintaa unohdamatta.

Toinen ja keskuksen tärkein päämäärä on perehdyttää varhaiskasvattajat (lastentarhanopettajat ja lastenhoitajat) Reggio Emilia -pedagogiikan keinoihin välittää luovuutta, vastuullisuutta ja ympäristötietoisuutta lapsille (Kuva 3). ReTyyki-keskuksen vastuullisuuteen ja kierrätysideologiaan perustuvalla toiminnalla halutaan vaikuttaa varhaiskasvattajien valmiuksiin ja asenteisiin ympäristötietoisuuden välittäjinä sekä antaa heille pedagogisia työvälineitä tähän työhön.

Kuva 3. Varhaiskasvattajat luovuuden rajoja luotaamassa. (Kuva: Heinilä 2013)

4 VIITEKEHYS

ReTyyki-keskus toimeksiannon viitekehys on ensisijaisesti Reggio Emilia -pedagogiikka. Forssan seutukunnan järkivihreys ja Forssan kaupungin lapsiystävällisyysstrategia olivat myös hankkeen innoittajia.

4.1 Reggio Emilia -pedagogiikka

Reggio Emilia on Pohjois-Italiassa sijaitseva kaupunki. Kaupunki on tullut tunnetuksi nimeään kantavan varhaiskasvatuspedagogiikan syntysijana ja vahvana yhteistoimintakulttuurin esimerkkinä.

Reggio Emilia -pedagogiikan historialliset juuret juontavat toisen maailmansodan jälkeisiin vuosiin. Sodan raunioittaman kaupungin ihmiset halusivat löytää uutta toivoa ja tulevaisuudenuskoa. Keskellä tuhottua kaupunkia Reggio Emilian asukkaat ymmärsivät lasten arvon ja merkityksen tulevaisuudelle. Kaupungissa virisi vahva yhteistoiminnan henki. Ensimmäinen rakennusprojekti, heti saksalaisten poistuttua, oli päiväkotitoiminta. Vapaaehtoistyö lasten kasvatuksessa nähtiin työkseen tulevaisuuden ja demokratian hyväksi. (Wallin 2000, 12–14.)

Partisaanina sodan aikana toiminut tulisieläinen kansakoulunopettaja Loris Malaguzzi koki, että päiväkodin rakentaminen oli tärkeintä mitä tulevaisuuden vuoksi saattoi tehdä. Loris Malaguzzin ajatuksista ja kaupungin ainutlaatuisesta ilmapiiristä syntyi kasvatusmenetelmä, tunnetaan Reggio Emilia -pedagogiikkana. Usein Reggio Emilia nähdään kasvatusfilosofiana tai ideologiana, ei vain kasvatusmetodinä. Pedagogiikan pohjalla on käsitys ihmisestä uutta luovana, vastuullisena ja yhteisöllisenä toimijana. Tämä näkemys soveltuu myös kestävä kehityksen kasvatukseen. (Wallin 2000, 12–14.)

Ensimmäisinä Italian ulkopuolella tästä pedagogiikasta kiinnostuivat ruotsalaiset ja pian myös muut Pohjoismaat. Suomeen perustettiin Suomen Reggio Emilia -yhdistys ry vuonna 2000. Yhdistyksen verkkosivustojen listauksessa, Reggio pedagogiikkaa sovelletaan noin 11 päiväkodissa Suomessa. (Suomen Reggio Emilia -yhdistys ry 2013.)

Reggio Emilia -pedagogiikan ydin on usko lapsen kykyyn nähdä maailmanin, sadoin eri tavoilla (Kuva 4). Lapsella on sata kieltä. Lapsi osaa luontaisesti luoda yhteyksiä ja olla vuorovaikutuksessa. Meillä on myötäsyntyinen taito kytkeä asioita toisiinsa. Kykenemme vaihtamaan näkökulmaa, luomaan uusia merkitysrakenteita ja yllättämään uusin keksinnöin. Aivot tarvitsevat paradokseja, rajojen rikkomista ja riskejä kehittyäkseen. Lapsen kehittyvät aivot oppivat tarkastelemalla ongelmia luovasti, kun ”*aivojen sinfoniaorkesteri ei soita valmiista partituurista*” (Wallin 2000, 91). Tärkeää on, että ymmär-

rämme, emme vain opi ulkoa. Vain siten löydämme sisäiset voimavaramme ja avaimet tulevaisuuden innovaatioihin. (Wallin, 90–91).

Kuva 4. ReTyykin materiaalia. Mitä lapsi voisi tässä nähdä? Lamppuja taivaankanteen? (Kuva: Heinilä 2014)

ON SATA KIELTÄ

*Lapsi on tehty sadasta.
Lapsella on sata kieltä,
sata kättä, sata ajatusta,
sata tapaa ajatella,
leikkiä, puhua,
sata, yhä vain sata tapaa
kuunnella, ihmetellä, rakastaa;*

*sata riemua,
laulun, oivalluksen riemua,
sata maailmaa löydettäväksi,
sata keksittäväksi, sata
uneksittavaksi.*

*Lapsella on sata kieltä
(ja taas sata ja taas sata),
mutta häneltä ryövätään
yhdeksänkymmentä yhdeksän.
Koulu ja kulttuuri
leikkaavat pään irti ruumiista.*

*Hänelle sanotaan:
ajattele vailla käsiä,
toimi vailla päätä!
Kuuntele, älä puhu!
Ymmärrä, älä iloitse!
Rakasta ja ylläty, mutta vain
pääsiäisenä ja jouluna!*

*Häntä käsketään löytämään
vain se maailma joka jo on –
ja häneltä viedään
yhdeksänkymmentä yhdeksän
maailmaa sadasta.*

*Häntä opetetaan:
leikki ja työ,
todellinen ja kuviteltu,
tiede ja fantasia,
taivas ja maa,
järki ja unelmat,
ovat aivan eri asioita.*

*Kaiken kaikkiaan:
hänelle sanotaan, että
sataa ei ole.
Mutta lapsi vastaa:
sata on, kuitenkin
se on.*

Loris Malaguzzi, suomentanut Kari Rydman
(Wallin 2000, 10–11.)

Reggio Emilia -pedagogiikan ideologia perustuu käsitykseen, että lapsi integroituu yhteiskuntaan ja demokratiaan jo varhain. Vastuullisuuden oppiminen on erottamaton osa kehitystä jo varhaisina vuosina. (Hall 2010, 66–67.)

4.2 Reggio Emilia -pedagogiikka ja ReTyyki-keskus

Forssaan perustettu ReTyyki-keskus on Suomessa ainutlaatuinen kierrätykseen ja koulutukseen keskittyvä yksikkö, jonka ideologinen pohja on kestävä kehitys ja Reggio Emilia -pedagogiikka. Keskus konkretisoi vastuullisuuskasvatuksen, tarjoamalla kierrätysmateriaalia ja varhaiskasvattajien koulutusta yhtenä kokonaisuutena.

Reggio Emilia -pedagogiikassa tärkeässä osassa ovat miljööt, ryhmätyöt ja dokumentointi (Wallin 2000, 20). Miljöön kautta pedagogiikka vaikuttaa päiväkodin koko luonteeseen (Wallin 2000, 126). Kokonaisvaltaisen luonteensa

vuoksi pedagogiikan omaksuminen vaatii suuria muutoksia perinteisissä päiväkodeissa. ReTyykin tarkoitus ei ole muuttaa päiväkoteja Reggio Emilia päiväkodeiksi, vaan olla apuna ja työväliseinä pedagogiikan kasvatustieteen soveltamisessa perinteisessä päiväkotiympäristössä. ReTyyki on forssalainen Tyykin tyyli tulkinta Reggio Emilia -pedagogiikasta.

Reggio Emilia -pedagogiikan menetelmistä tärkein on prosessointi (Wallin 2000, 116). ReTyykin kierrätysmateriaali ja sen käyttö luovasti kuvataiteen keinoin, on luontainen lähtökohta tähän työmetodiin. Materiaali tarjoaa oivan alustan tutkia ja keksiä. Erotuksena perinteiseen askarteluun totutuista materiaaleista, vaihtuva kierrätysmateriaali haastaa pohtimaan ja kokeilemaan myös ohjaavat aikuiset.

Tärkeä osa ReTyyki-keskuksen toimintaa on varhaiskasvattajien koulutus. Aikuisen on tunnistettava omat kaavamaiset käsityksensä ja tapansa toimia voidakseen ohjata lasta käyttämään mielikuvitusta. Kierrätysmateriaali haastaa aikuiset varhaiskasvattajat pohtimaan kestävästä kehityksestä ja vastuullisuudesta kasvatustyössä.

Vastuullisuus korostuu ReTyyki-keskuksen tavassa toimia. Keskus pyrkii luomaan kestävästä yhteyden kaupungin yrityksiin ja vakiinnuttamaan kierrätyksen ja ympäristökasvatuksen luonnolliseksi osaksi yhteisön jokapäiväistä toimintaa. ReTyykin perusajatus on vielä nuori ja muotoutumaton. ReTyykin toiminta tulee muuttamaan ja kehittämään kokemuksen myötä, se on vasta löytämässä toimintansa suunnan.

Pedagogiikkana Reggio Emilia on yhä kehittyvä, se on pedagogiikka ja ideologia, joka elää loputtomasti kehitysprosessissa. Varhaiskasvattajien on oltava valmiita samaan. (Korkala & Valikainen 2012, 2.)

5 RETYYKI-KESKUS

Lastentarhanopettajat ja lastenhoitajat, ovat tulevaisuuden portinvartijoita. Heidän vaikutuksensa tulevien sukupolvien asenteisiin ja maailmankuvaan on ympäristötietoisuuden ja vastuullisuuden kehittymiselle ratkaisevan tärkeää. Varhaiskasvattajia on kuitenkin tuettava, rohkaistava ja - ennen kaikkea - heille on tarjottava koulusta, työvälineitä ja tukea. Me kaikki olemme asenteiden, koulutuksen ja ympäristömme muovaamia. Totuttuja toimintamalleja on vaikea rikkoa.

Ihmisen ja erityisesti lapsen mielikuvituksen voima on edelleen huonosti tunnettu ja hyödynnetty voimavara. Jotta varhaiskasvattajat kykenisivät tukemaan ja kehittämään lapsen luovaa ajattelua, on varhaiskasvattajien itse kyettävä murtamaan tottumuksen rajat. Meidän on hahmotettava ympäristöä, yhteiskuntaa ja samalla koko maailmaa ennakkoluulottomin mielin, Loris Malaguzzin kasvatustieteen hengessä.

Reggio Emilia -pedagogiikka painottaa vuorovaikutustaitojen merkitystä paitsi lapsille ja heidän kanssaan toimiville aikuisille myös koko yhteisölle. Reggio Emilian taustalla vaikuttava filosofia painottaa lasten kasvatusta koko yhteisön tehtävänä. Kansalaisvastuullisuus ja yhteisöllisyys kehittyvät jo lapsuudessa. On tärkeää, että yhteisö on aktiivinen osa kasvatusta ja kasvu-ympäristöä. Forssan ReTyyki-keskuksen keskeinen ajatus on luoda toimintamalli, jolla yhdistetään kaupungin strategiat, yritykset ja varhaiskasvattajat yhdeksi kokonaisuudeksi. (Reggio Children 2013, 7–8.)

ReTyyki-keskuksen tehtävät voidaan kiteyttää kierrätysmateriaalin keräykseen ja koulutukseen. Näiden lisäksi toivotaan keskuksen toiminnan vaikuttavan kaupungin asenneilmastoon ja strategisten päämäärien tavoittamiseen.

ReTyyki-keskuksessa yhdistyvät kaupungin strategia, varhaiskasvatus ja kaupungissa toimivat yritykset. ReTyyki-keskus edustaa forssalaista varhaiskasvatuksen Tyykin tyyliä aidoimmillaan. Keskuksen toiminnassa otetaan huomioon kaupungin historia ja nykyhetki. Tyykin tyyliä kaupungin teollinen historia on yhtä elävä osa toimintaa, kuin ajatus 2000-luvun Järkivihreästä Forssan seudusta. Forssassa lasten halutaan tuntevan kotikaupunkinsa kulttuuriperintö ja kokevan yhteenkuuluvuutta siihen.

5.1 Kierrätysmateriaalin keräys

Keskus kerää, lajittelee ja varastoi varhaiskasvatuksen ja Forssan Kuvataidekoulun käyttöön soveltuvaa kierrätysmateriaalia. Tätä toimintaa varten keskus luo yhteydet kaupungin yrityksiin ja kerää kierrätysmateriaalia niistä. Kaikki päiväkotien kuvataidekasvatuksen ja askartelun käyttöön tuleva kierrätysmateriaali kerätään keskitetysti ReTyyki-keskukseen.

Vallitseva käytäntö, jossa päiväkodit ja Forssan Kuvataidekoulu keräävät itse lahjoituksia, korvataan ReTyykin keskitetyllä materiaalin hankinnalla. Tämän toivotaan johtavan kiinteämpään yhteistyöhön yritysten ja Forssan kaupungin varhaiskasvatuksen välillä. Toimiessaan materiaalin kerääjänä ReTyyki-keskus tukee päiväkoteja kasvatustyössä.

5.2 Varhaiskasvattajien koulutus

Keskus järjestää koulutustilaisuuksia varhaiskasvattajille (Kuva 5) ja tuo Reggio Emilia -pedagogiikkaan perustuvan taide-kasvatuksen osaksi vastuullisuus- ja ympäristökasvatusta.

Kuva 5. ReTyyki-keskuksen ensimmäinen koulutustilaisuus 21.8.2013. (Kuva: Heinilä 2013)

6 PROJEKTISUUNNITELMA

Ajatus ReTyyki-keskuksesta virisi vuonna 2012. Forssan ReTyyki-keskuksen ”äiti” ja Reggio Emilia -pedagogiikan puolestapuhuja on kaupungin kasvatus- ja opetuspäällikkö Tiina Kempainen. Hänen innostaan ja energiastaan kimposi ajatus tuoda Reggio Emilia -pedagogiikka mukaan varhaiskasvatukseen aivan uudella tavalla. Syntyi ajatus ReTyyki-keskuksesta.

Idean käytännön toteutusta varten koottiin työryhmä kaupungin henkilöstöstä. Ensimmäisenä tarkoituksena ryhmän kokoontumisissa oli ideoida, muotoilla ja kehittää ajatusta Forssan omasta tavasta toimia eli Tyykin tyylistä. Tavoitteena oli yhdistää pedagogiikka kaupungin palvelulupauksiin ja visioihin. Näistä elementeistä syntyi malli ReTyyki-keskukseen. Toteutusvaiheeseen päästiin, kun mukaan astui tämän opinnäytetyön tekijä ja myöhemmässä vaiheessa sisustussuunnittelija.

Projekti toteutettiin Forssan kasvatus- ja vapaa-aikatoimialan alaisuudessa ja rahoitettiin toimialan budjetista. ReTyyki-keskuksella on oma kustannuspaikka kaupungin taloushallinnossa. Käytännössä projekti käynnistettiin nol-labudjetilla. Ainoat euromääräiset kulut olivat kalustehankinnat ja vähäiset remonttikulut. Resurssit osoittautuivat projektin suurimmaksi ongelmaksi ja käytännössä estävät täysipainoisen toiminnan tällä hetkellä (kevät 2014).

6.1 Projektiin liittyminen

Kiinnostusta projektiin tiedusteltiin helmikuussa 2013. Työryhmä oli tuolloin kokoontunut jo muutaman kerran, ja ajatus ReTyykin toimintamallista oli alkanut selkeytyä toteutettavaksi malliksi. Ajatuksen siirtämiseksi käytäntöön ja toiminnan konkretisoimiseksi tarvittiin kuitenkin toteuttaja.

Ratkaisevinta valinnassa oli kokemus kierrätysmateriaalin hyödyntämisestä kuvataiteessa. Ilman kokemusta kierrätysmateriaalien käytöstä ja mahdollisuuksista olisi ollut haastavaa välittää sidosryhmille näkemystä, mihin ja miten projektilla pyrittiin. ReTyykiin sopivaa materiaalia ei voi määrittää ilman luovan työn tuomaa kokemusta. Kuvataidekokemus oli tärkeää myös keskuksen tulevan koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.2 Työryhmä ja suunnittelu

Työryhmän muodostivat opinnäytetyön tekijän lisäksi, kasvatus- ja opetuspäällikkö Tiina Kempainen, Forssan Kuvataidekoulun johtava opettaja Teija Lauronen sekä päiväkodin johtajat Titta Autio ja Meiju Vettenranta (Kuva 6). Sisustussuunnittelija Riikka Koistinen kutsuttiin myöhemmin ideoimaan keskuksen visuaalista ilmettä ja käytännön tilaratkaisuja.

Kuva 6. Työryhmä vielä tyhjässä ReTyyki toimitilassa. Vasemmalta Meiju Vettenranta, Riikka Koistinen, Titta Autio, Teija Lauroinen ja Aila Heinilä. Kuvasta puuttuu Tiina Kempainen. (Kuva: Forssan Lehti 15.5.2013, Erkki Kuronen) (Liite1)

Projektia suuntaavia kokouksia ja satunnaisia yhteistyötiedusteluja lukuun ottamatta, varsinainen toteutus alkoi projektisuunnitelman laatimisella maaliskuuhuhtikuussa 2013.

Laadittu projektisuunnitelma oli hyvin alustava ja siihen kirjattiin suuri joukko varaumia ja ehdotuksia. Käytännössä projektisuunnitelmaa ei ollut mahdollista päivittää toiminnan edetessä. Tulevaisuuden toimintaa ja jatkotavoitteita luotaavaa suunnitelmaa ei ole.

Merkittäviä ongelmia suunnittelussa oli kaksi. Ensimmäinen ja merkittävin oli, että opinnäytetyön tekijältä puuttui toimivalta ja virallinen asema kaupungin organisaatiossa. Työryhmä pyrki ratkomaan asiakysymyksiä parhaansa mukaan. Kiireisten aikataulujen vuoksi päätöksiä oli työryhmäpohjalla kuitenkin vaikea tehdä.

Toinen merkittävä puute oli resurssien puuttuminen. Epätietoisuutta oli, mitä resursseja ja millä aikavälillä ReTyykille oli tulevaisuudessa saatavilla. Erittäin suuri epätietoisuus käytettävissä olevista henkilöresursseista vaikeutti suunnitelman laadintaa. Projektisuunnitelmassa oli mahdotonta määrittää audioloaikoja, koulutusta tai materiaalinkeräystä, vailla tietoa käytettävissä olevista resursseista.

6.3 ReTyyki projektisuunnitelma

Projektisuunnitelmassa hahmoteltiin keskuksen tehtäviä, päämääriä ja käytännön ratkaisuja kuten kierrätysmateriaalin keräystä ja toimipisteen aukioloaikoja. Tässä esityksessä ei täysin noudateta alkuperäisen suunnitelman järjestystä.

Työryhmälle 6.5.2013 jätetyn projektisuunnitelman sisällysluettelo:

1	JOHDANTO
2	TAVOITTEET
3	TEHTÄVÄT
4	TOTEUTUS
4.1	Tilat
4.2	Aukiolo ja koulutukset
4.3	Kierrätysmateriaali ja keräys
4.4	Yhteistyökumppanit
4.5	Tiedotus ja yhteydenpito
4.6	Koulutustilaisuudet
4.7	Seuranta
5	AIKATAULU
6	OPINNÄYTETYÖ JA PROJEKTIN SEURANTA
7	RESURSSIT
8	PROJEKTIN JATKO

Seuraavissa luvuissa tarkastellaan projektisuunnitelman sisältöä. Suppeasti tarkastelen myös suunnitelman toteutumaa. Yhteenveto, päätelmät ja parannusehdotukset esitetään myöhemmin tässä opinnäytetyössä.

6.3.1 Aikataulu ja työnjako

Aikataulu ja työnjako toteutuivat kohtuullisesti. Suurimpia muutoksia aiheutui yritysten kesälomakaudesta, jonka vuoksi osa toimista siirrettiin loppukesään 2013. Ensimmäiset kaksi koulutusta toteutettiin elokuussa 2013 ja toisesta kyselytutkimuksesta luovuttiin. Toimeksiantaja toivoi koulutuksen ja toiminnan alkavan jo toukokuussa 2013 mutta kouluttajien ja perustamistoimien osalta se oli liian nopea aikataulu. Koulutukset siirrettiin syyskesään.

Projektisuunnitelmassa esitettiin ReTyyki-keskukselle tavoiteaikataulu ja vastuhenkilöt eri työvaiheille (taulukko 1). Aikataulu ei toteutunut mutta taulukko selkeytti prosessia työryhmälle.

ReTyyki-keskuksen toteuttamisaikataulu

Tehtävä	Tehtävän tarkennus	Alku - loppu	Tekijä(t)
Perustaminen	Suunnittelu	2.2013 6.2013	työryhmä
	Seuranta	6.2013 →	Aila, työryhmä
Tila	Kunnostus	2.2013 4.2013	työryhmä
	Sisustus	2.2013 4.2013	Riikka
Yhteistyötahot ja yhteysien luominen	Kirje yrityksille	5.2013	Aila, työryhmä
	Soitto ja yritysvierailut	5.2013 6.2013	Aila
Kierrätysmateriaali	Vanhojen varastojen tarkastelu	5.2013	Titta, Meiju, Aila
	Materiaalinkeräys yrityksiltä	5.2013 →	Aila, työryhmä
Tiedotus	Verkkosivut, lehdistö	5.2013 →	?
Koulutus	Ensimmäinen toteutus	6.2013	Teija. Aila
Tutkimus	Kyselytutkimus henkilökunnalle Alkututkimus ja seurantatutkimus	I 5.2013 II 2.2014	Aila

Taulukko 1. Projektisuunnitelman aikataulu.

6.3.2 Toimitilat

ReTyyki-keskus sai käyttöönsä kaksi huonetta päiväkotitiloista Augustinan tiloista, osoitteessa Hämeentie 13, Forssa (Kuva 7). Koulutustilana käytetään päiväkodin olemassa olevaa kokoustilaa, joka sijaitsee ReTyyki-keskuksen tilojen välittömässä läheisyydessä. Keskuksen tiloissa toteutettiin kevyt pintaremontti ja ne sisustettiin keskuksen tarpeisiin sopivaksi. Käytännössä tämä tarkoitti hyllyjen, laatikostojen ja erilaisten säilytystelineiden hankintaa. Projektisuunnitelmassa suunnittelun edellytettiin ottavan huomioon materiaalin säilytystarpeet niin, että hallinnointi ja käyttö ovat mahdollisimman helppoa ja selkeää. Sisustussuunnitelman tilaan teki palkkiotta sisustussuunnittelija Riikka Koistinen.

Kuva 7. Päiväkoti Augustina. ReTyykin tilat sijaitsivat rakennuksen toisessa kerroksessa. (Kuva: Heinilä 2014)

Tilan käytön luonnetta ja tarvetta oli vaikea ennustaa. Kerättävän materiaalin laatu ja määrä olivat suuria kysymysmerkkejä vielä suunnittelun tässä vaiheessa. Suurimpana ongelmana nähtiin jo tuolloin varastotilojen puute. Hiljaisena toiveena on ollut, heti ReTyyki-ajatuksen alkuvaiheesta lähtien, tilojen löytyminen Kehräämön alueelta. Tällöin toiminta olisi kiinteästi Forssan historiaan kuuluvassa miljöössä. Alueelle on keskittynyt myös ReTyykin toimintaa ja Tyykin tyyli visiota tukevia toimijoita, kuten Forssan Kuvataidekoulu, kirjasto ja Forssan museo.

Keskus on avoinna päiväkotien tavanomaista ja päivittäistä käyttöä varten tarvittaessa ja yhteistyökumppaneille klo 9.30–16.00, maanantaista keskiviikkoon. Projektisuunnitelman ehdotus aukioloajoista ei ole toteutunut.

6.3.3 Koulutus

ReTyyki-keskuksen päätehtävä on varhaiskasvattajien koulutus ja ohjaus. Kierrätysmateriaalin keräys ja toimitilat ovat vain välineitä pedagogiseen päämäärään pääsemiseksi. Koulutuksessa syvennetään päiväkotien perinteistä askartelua kokonaisvaltaiseksi pedagogiikaksi. Koulutustilaisuudet toteutetaan päiväkoti Augustinan kokoustilassa. Koulutuksia tullaan järjestämään myöhemmin sovittavalla aikataululla. Alustavasti koulutustilaisuuksia suunnitellaan järjestettävän noin neljä kertaa vuodessa.

Koulutukset hankitaan ostopalveluina. Ainakin alkuvaiheessa luonnollinen yhteistyökumppani on Forssan Kuvataidekoulu, jolta varhaiskasvatus- ja nuorisotoimi ostaa koulutuspalvelut.

ReTyyki koulutusten yhteydessä syntyvät työt ja ideat kuvataan ja tallennetaan ideapankkiin kaupungin verkkosivuille. Ideat ja kokemukset on tärkeää tallentaa niin, että ne ovat varhaiskasvatuksen henkilökunnan käytössä. Ideapankin tarkoitus ei kuitenkaan ole tarjota valmiita malleja, vaan olla innoituksen ja luovuuden lähde. ReTyykin ideologiaan kuuluu pedagoginen dokumentointi (Reggio Children 2013, 12).

6.3.4 Kierrätysmateriaalin keräys ja yhteistyökumppanit

Yhteistyöyrityksiltä kerätään keskuksen käyttöön kierrätysmateriaalia. Keräys voidaan suorittaa yksittäisinä noutoina tai säännöllisenä ja aikataulutettuna reittijona. Nouto voi tapahtua esimerkiksi kerran kuukaudessa kaupungin pakettiautolla. Mikä käytäntö tulee olemaan, selkeytyy vasta toiminnan vakiintumisen myötä. Kesän 2013 kokemus osoitti tämän keräystavan toimimattomaksi. Materiaalin keräys osoittautui yhdeksi suurimmista käytännön ongelmista.

Suunnitelmassa kierrätysmateriaalin keräys linjattiin silmällä pitäen turvallisuuden, logistiikan ja resurssien vaatimuksia. Kierrätysmateriaalin on oltava puhdasta, turvallista ja kooltaan taidekasvatukseen sopivaa. Materiaalierien on oltava myös joko tarpeeksi suuria tai niiden saatavuuden jatkuvaa, jotta ne soveltuvat keskuksen käyttöön. Yksittäisiä esineitä tai pieniä eriä kerätään vain poikkeustapauksissa.

ReTyykiin ei ole tarkoitus kerätä materiaalia, jolla on jätehierarkian mukainen korkeampi käyttömahdollisuus. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi materiaaleja, joita voidaan joko uusiokäyttää tuotannossa tai joilla on raaka-aineena taloudellista merkitystä, ei kerätä. Luonnollisesti myös SER-asetus asettaa rajoituksia.

Soveltuvan kierrätysmateriaalin määrittäminen oli yksi kuvataidekokemusta ja ympäristöosaamista vaativista tehtävistä. Lähtökohtaisesti ei voida olettaa, yritysten näkevän jätettään tai tuotannon sivuvirtoja luovuuskasvatuksen materiaalina. Yhtäläillä ReTyykin on mahdotonta tuntea yrityksen toimintaa tai tuotantoa niin, että kykenisi suoraan toivomaan määrättyä materiaalia. Yhteydenoton yhteydessä on tarkoituksen mukaista haastatella yrityksen edustajaa ja mahdollisesti pyytää päästä tutustumaan yrityksen toimintaan.

Forssan kaupunki kerää soveltuvaa materiaalia omista toimipisteistään, kuten päiväkodeista, Forssan Kuvataidekoululta ja kaupungintalolta. Päiväkotien vanhat varastot käydään läpi ja niistä kootaan soveltuvat erät keskuksen käyttöön. Päiväkodeille jätetään päivittäiseen ja perinteiseen askarteluun soveltuva materiaali.

Ensimmäinen yhteydenotto valikoituihin kaupungissa toimiviin yrityksiin toteutetaan kirjeitse. Postituksessa hyödynnetään Forssan kaupungin osoitteistoa ja yhteistyötahoja, kuten yrittäjäjärjestöjä. Pian kirjeen jälkeen, toisessa vaiheessa, yrityksiä lähestytään puhelimitse. Mahdollisuuksien mukaan yrityksissä pyritään myös vierailemaan. Yrityksissä vierailu on varsinkin projektin alkuvaiheessa tärkeää, keskukselle soveltuvan materiaalin määrittämiseksi. Projektin vakiinnuttua on tärkeää ylläpitää aktiivisesti luotuja yhteistyösuhteita ja löytää uusia.

Edellä mainittu suunnitelma ei täysin toteutunut. Selvisi, ettei kaupungilla ollut - ennakkotiedosta poiketen - osoitteistoa. Myöskään yrittäjäjärjestöjen kautta ei saavutettu yhteistyökumppaneita. Osoitteet seuloitiin käsin erilaisista rekistereistä. Yrityksiin, joilla oli avoin asiakaspalvelupiste, kuten kauppaliikkeit, otettiin usein yhteyttä suoraan vierailulla.

6.3.5 Tiedotus ja seuranta

ReTyyki-keskuksen toiminnasta tiedotetaan aktiivisesti. Foorumina käytetään ensisijaisesti Forssan kaupungin verkkosivuja. ReTyykille perustetaan sivut Forssan kaupungin portaaliin. Sivulla tiedotetaan ajankohtaisista tapahtumista ja jaetaan kiitosmainintoja yhteistyöyrityksille. Lehdistöön ja tiedotusvälineisiin ollaan aktiivisesti yhteydessä. Yhteistyökumppanit huomioidaan kaikessa tiedotustoiminnassa. Yhteistyökumppaneihin pidetään aktiivisesti yhteyttä.

Kuva 8. Varhaiskasvattajat tutustumassa ReTyyki-keskuksen tiloihin ja materiaaliin. (Kuva: Heinilä 2013)

ReTyyki-keskuksella järjestetään avoimien ovien päiviä. Päiväkotien henkilökuntaa kutsutaan tutustumaan tiloihin ja kierrätysmateriaalin (Kuva 8). Mahdollisesti järjestetään myös yhteistyökumppaneille tutustumistilaisuus. Tämä selkeyttäisi ReTyykin ajatusta ja lähentäisi suhteita.

ReTyyki keskukselle luodaan yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero. Puhelimeksi saadaan jokin kaupungin vanhoista laitteista. Sähköpostiosoite on Augustinan alaisuudessa. Käyttöoikeudet annetaan työryhmän jäsenille ja Augustinan päiväkodin johtajan Titta Aution varahenkilölle. Facebook ryhmän ja profiilin luomista mietitään.

Opinnäytetyönä selvitetään, kuinka vastuullisuutta korostava pedagogiikka ja kierrätysideologiaan perustuva ReTyyki-keskus vaikuttavat varhaiskasvattajien valmiuksiin ja asenteisiin. Kyselytuloksia analysoimalla selvitetään toiminnan tuloksellisuus ja kartoitetaan muutos varhaiskasvattajien valmiuksiin kestäväen kehityksen edistäjinä. Keskuksen toiminnan tuloksellisuuden arviointi saa näin tutkimuksellisen pohjan. Saatuja tuloksia käytetään keskuksen toiminnan arviointiin, toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen.

Vaikka yhteistyötahojen asenteita ei järjestelmällisesti ja tutkimuksellisesti kartoiteta, seurataan myös niitä. Tavoitteena on ymmärtää kestäväälle kehitykselle myönteisen asenneilmapiirin syntyprosessia ja millaisia kerrannaisvaikutuksia aktiivisella toiminnalla yhteisössä saavutetaan.

7 PROJEKTIN TOTEUTUMINEN

Opinnäytetyösopimus ReTyykin perustamiseksi päättyi 7.7.2013. Kesälomakausi vaikeutti perustamistoimenpiteitä kuitenkin siksi merkittävästi, että projektia jatkettiin elokuulle. Myös kaksi alkukesään suunniteltua koulutusta siirtyivät elokuulle (Kuva 9). Koulutustilaisuuksien suunnittelu ja toteutukseen osallistuminen, Forssan Kuvataidekoulun johtavan opettajan Teija Laurosen apuna, olivat osa opinnäytetyötä.

Projektin päätteeksi laadittiin yhteenveto ja lista jatkotoimenpiteistä toimeksiantajalle. Projektin päätyttyä järjestettiin loppupalaveri.

Kuva 9. Ensimmäinen ReTyyki koulutus 21.8.2013. Teija Laurosellalla (edessä) on tarkkaavaisia oppilaita. (Kuva: Heinilä 2013)

ReTyykin perustaminen huomioitiin paikallislehdessä 15.5.2013. (Liite 1) Forssan Lehdessä julkaistu artikkeli kertoi keskuksen perustamisesta ja toimintaperiaatteista. Ilmaisjakelulehti Bulevardi kirjoitti artikkelin keskuksesta lokakuussa 2013. Lehti julkaisi myös You Tube -videon ”Mikä ihmeen ReTyyki?”. Videolla Bulevardin toimittaja Maire Soiluva haastattelee Augustina päiväkodin johtajaa Titta Autiota.

Haastattelu on katsottavissa You Tube tai Bulevardi -sivustolla:
<https://www.youtube.com/watch?v=RXvCKSoFL8c>
http://www.bulevardi.fi/MIT.php?MITform=makasiini_docu&MITid=34222&id=34652

Keskus huomioitiin myös Hämeen radion ja vierailijoiden toimesta. Keskukseen on tehty useita tutustumisvierailuja. Keväällä 2014 keskuksen tutustui-

vat Suomen Reggio Emilia -yhdistyksen koulutuspäivän osallistujat eri puolilta Suomea. Tilaisuuden teema oli ”Lasten toimijuuden tukeminen”. Vierailut kertovat kuinka mielenkiintoisena ja innostavana ReTyykin toiminta koetaan.

7.1 ReTyykin yhteistyökumppanit

Hankkeen tiimoilta oltiin yhteydessä noin 70 yritykseen. Henkilökohtaisesti yhteyttä otettiin noin 30 yritykseen. Määrä rajattiin tarkoituksella suppeaksi, jotta yhteistyöprosessi voitiin viedä loppuun harjoittelun puitteissa. Aivan täysin tämä ei onnistunut, sillä varsinkin kesälomien sotkiessa aikatauluja, osa yhteydenottoja ja tapaamisia jouduttiin siirtämään elokuulle. Sovitut tapaamiset ja järjestelyt toteutettiin lomatauon jälkeen harjoittelun virallisesta päättymisestä huolimatta.

Työsarkaa on edelleen. Uusia mahdollisia yhteistyökumppaneita on yhä löytymättä. Etukäteen on hyvin vaikeaa päätellä, mistä yrityksestä sopivaa kiertäysmateriaalia löytyy. Vastaus yrityksiin jakaantui selkeästi kahtia. Yritykset olivat hankkeesta joko hyvin kiinnostuneita tai sitten vastaus oli nopea ei. Asiaan epävarmasti suhteutuvia yrityksiä oli hyvin vähän.

Hankkeeseen kielteisesti suhtautuneista yrityksistä jäi monesti tunne, että asiaa ei edes haluttu harkita tarkemmin. Todennäköisesti hankkeen oletettiin tuovan vain lisätyötä ja vaivaa, eikä sillä nähty arvoa yritykselle itselleen. Osa kieltäytyjistä, esimerkiksi elektroniikan valmistajat, perustelivat kantaansa muun muassa SER-asetuksella. Näillä yrityksillä oli ilmoituksensa mukaan täydellisen kattavat jätteenkäsittelyohjeet ja -menettelyt. Yritykset eivät halunneet edes ajatella - ymmärrettävästi - puuttuvansa niihin. Osasyys näissäkin kieltäytymisissä oli kuitenkin asenteissa.

Elokuussa ReTyyki sai lahjoituksia Parker Hannifin Manufacturing Finland Oy:tä, vaikka sen tuotanto pääosin on SER-asetuksen säätelemää. Yritys asetti kuitenkin tiukat reunaehdot ReTyykille ja materiaalin käytölle. Materiaalia ei saanut päätyä kaatopaikalle. Materiaalin piti pysyä ReTyyki-keskuksen hallinnassa ja säilytyksessä, niin kauan kun se oli materiaalia, ei esimerkiksi valmis teos. Tämän yrityksen kohdalla korostuu erityisesti luottamuksellisten ja tiiviiden suhteiden merkitys.

Monella kierrätettävällä materiaalilla on taloudellista arvoa ja yritykset hyödyntävät ne. Myös ekologisesti tarkasteltuna materiaalin uusiokäyttö tuotannossa on ensisijainen vaihtoehto. Monella yrityksellä roskeen ei päädy juuri mitään, mitä on pidettävä positiivisena yllätyksenä.

Yleisvaikutelmana oli, että Forssassa on valitettavan vähän tuotannollista toimintaa. ReTyykiin kerättävä materiaali tulee koostumaan pienistä puroista ja sen kerääminen on henkilöresurssija vaativaa työtä.

Yhteistoiminnan luominen vaatii aikaa ja työtä. Ensimmäinen yhteydenotto-kirje toimi vain huomion herättäjänä, lehtiartikkelin oli huomannut muutama yrittäjä ja vasta käynti yrityksessä mahdollisti yhteistyön syntymisen. Kaikille yrityksille ReTyyki-keskuksen ajatusta piti selkeyttää. Oma-aloitteisesti kirjeseen vastasi vain yksi yritys ja tässäkin tapauksessa yritys halusi myydä - ei lahjoittaa - materiaalia.

Ajan lisäksi tarvitaan suurta aktiivisuutta. Yhteydenpito tulee olemaan ReTyykin toiminnan varassa, myös hankkeeseen positiivisesti suhteutuvien yritysten kohdalla. Ei riitä, että sovitaan yrityksen ilmoittavan noudettavissa olevista materiaalieristä, vaan erien perään on kyseltävä ja oltava aloitteellinen. Yhteistyön toimiminen on usein kiinni siitä, kuinka vaivattomaksi ja helpoksi se yrityksille tehdään.

Yrityksiä tai yhteisöjä, jotka ovat jo aiemmin lahjoittaneet materiaalia esimerkiksi Forssan Kuvataidekoululle, ei tämän projektin nimissä lähestytty. Alussa näin tehtiin ja huomattiin, että ReTyyki-keskuksesta kertomisen aiheutti hämmennystä. Yritykset ja yhteisöt kokivat epätietoisuutta kenen kanssa niiden tuli toimia. Todennäköistä on, että nämä yhteydet siirtyvät ReTyyki-keskukseen vähitellen, luonnollisen siirtymän kautta.

Henkilökohtainen kontakti ja keskustelu ovat ehdottoman tärkeitä. Ilman selkeyttämistä yritykset eivät sisäistäneet ReTyyki-keskuksen ajatusta tai osanneet arvioida, mikä materiaali sopii ReTyyki-keskuksen käyttöön. Vastaavasti oli vaikeaa ennakoita, tuotantoprosessia tarkemmin tuntematta, mitä ja minkälaista kierrätettävää materiaalia mistäkin yrityksestä voi löytyä.

Harvoin vielä ensimmäisen keskustelun jälkeenkään yritykset kykenivät määrittämään, mitä voisivat ReTyyki-keskukselle tarjota. Aikaa tarvittiin vielä asian eteenpäin viemiseen yrityksen sisällä ja toiminnan tarkasteluun kierrätyksen valossa. Ensimmäinen keskustelu toimi usein ajatuksen herättäjänä. Yritykset toivoivat, että asiaan palataan uudelleen myöhemmin. Toinen yhteydenotto tai tapaaminen vahvisti yhteistoimintaa mutta keskimääräisesti vasta kolmannella kerralla yhteistyösuhde syntyi.

Lähestyvä lomakausi vaikutti yritysten toimintaan jo toukokuussa. Lomien aikana ei yrityksissä luonnollisesti perehdytty asiaan ja lomakauden jälkeen jouduttiin ajatustyö usein aloittamaan alusta. Siten ajankohta ei ollut ihanteellisin ReTyyki-keskuksen toiminnan sisäänajoon.

7.2 Yhteistyö päiväkotien ja Forssan Kuvataidekoulun kanssa

Tämän opinnäytetyön puitteissa ei paneuduttu yhteistyön kehittämiseen päiväkotien ja niiden henkilöstön kanssa. Yhteistyö päiväkotien kanssa oli kaupungin sisäisen tiedotuksen ja ohjauksen alla.

Nyt, ReTyyki-keskuksen jo toimiessa, on oleellista, että keskus koetaan varhaiskasvattajien keskuudessa tärkeäksi. ReTyyki on varhaiskasvattajien avuksi ja tueksi luotu. Vielä ensimmäisessä koulutustilaisuudessa esitettiin kysymyksiä, kuten: ”Voiko tätä tavaraa oikeasti viedä käyttöön?”.

Tärkeää on, että materiaalia sekä tulee että menee. Mikäli ReTyyki-keskusta ei hyödynnetä jokapäiväisessä varhaiskasvatuksen toiminnassa, se on tarpeeton. ReTyyki-keskus tukehtuu (Kuva 10) hyvin nopeasti, mikäli sen materiaaliin ei synny kiertoa. ReTyyki-keskuksen toiminta materiaalin kerääjänä ja jakelijana tulisi mahdollisimman nopeasti omaksua normiksi. Monet perinteisesti päiväkodeille materiaalia lahjoittaneet yritykset ovat nyt yhteistyössä ReTyyki-keskuksen kanssa. Toivottavaa on, ettei synny tilannetta, jossa sekä päiväkodit että ReTyykin käyvät kilpailemaan keskenään. Tilanne on kiusallinen Forssan kaupungille ja haitallinen yhteistyölle yritysten kanssa.

Kuva 10. Kierrätysmateriaalit odottavat käyttöä. (Kuva: Heinilä 2014)

7.3 ReTyykin tilat, materiaali ja kuljetukset

Materiaalin noudon tulee olla mahdollisimman yksinkertaista ja nopeaa. Kuljetuksille tulisi olla määritetty auto ja kuljettaja. Noudot tulee toteuttaa viimeistään viikon kuluttua noutopyynnöstä - mielellään nopeammin.

Suunniteltu kuukausittainen reittinouto ei projektikokemuksen valossa ole toimiva ratkaisu. Yritysten kanssa keskusteltaessa on tullut selväksi, että materiaalin keräyksen tulee olla mahdollisimman vaivatonta yrityksille. Yritykset eivät halua varastoida materiaalia, vaan noutoilmoitukseen tulisi reagoida nopeasti. Noudon ja ReTyykin asenteen on oltava joustavaa. Toisinaan materiaali ei ollut noudettavissa sovitusti, vaan pahimmillaan yrityksessä jouduttiin käymään neljä eri kertaa. Tämä on kuitenkin useissa tapauksissa hyväksyttävä ja muistettava, että yritykset keskittyvät omaan liiketoimintaansa.

Kokemuksen perusteella näyttää siltä, että mikäli yhteistyökumppaneille kerrotaan noudon tapahtuvan jopa kuukauden kuluttua, on materiaali suuressa vaarassa päätyä jätteisiin. Samoin voi käydä, mikäli yritykselle ei heti kyetä ilmoittamaan milloin nouto tapahtuu.

Erien koot vaihtelevat suuresti. Erä voi olla muovikassillinen tai kuormalavalinen. ReTyyki-keskuksen on kyettävä joustavuuteen myös laadultaan ja määrältään erilaisten erien kohdalla. ReTyyki-keskus voi ja saa valita mitä se ottaa vastaan, mutta samalla on muistettava, että yhteistyön on oltava mahdollisimman vaivatonta ja sujuvaa yritysten kannalta. Täydellinen etukäteistarkastus ja valikointi, eivät aina ole mahdollisia. Joskus tämä merkitsee, että osa materiaalista paljastuu kaatopaikkajätteeksi.

7.3.1 Tilat

ReTyykin tila on edustava ja sopii Reggio Emilian ideologiaan mainiosti. Tällä hetkellä tilat ovat myös riittävät. ReTyyki-keskusta suunniteltaessa ja yhä vieläkin käytännön tarpeet eivät ole selkiytyneet. Tarkempia päätelmiä voidaan tehdä vasta toiminnan vakiinnuttua.

Erilaiset erät asettavat haasteen ReTyyki-keskuksen tiloille. Jo parin laatikon kokoiset kuormat aiheuttavat varastointiongelmia. Keskuksen tila on kaunis ja innostava, mutta tulee toiminnan edetessä kohtaamaan käytännön ongelmia. Työryhmä painotti liikaa esteettisyyttä tiloja suunniteltaessa. Jo ensimmäiset erät osoittivat tilan pullon kaulat. Materiaali määrän lisääntyessä myös haasteet kasvavat.

Suurin puute on varastointitilan pienuus. Suurempia eriä ei ole mahdollista tai järkevää sijoittaa esille, joten varastointitila on välttämätön. Varastotilan tarvetta tulee kasvattamaan myös materiaalin tulon ja poistumisen väliset vaihtelut. Materiaalia voi tulla kerralla suuri erä. Materiaalia taas noudetaan pienissä erissä.

Materiaali tulee useimmiten tuotannosta ja tämä tarkoittaa, että se tai sen kuljetuslaatikot ovat pölyisiä tai jopa likaisia. Tämä on hyväksyttävä, vaikka lähikökohtaisesti ReTyyki vastaanottaa vain puhdasta tavaraa. Täysin siistiä materiaalia ei tuotantolaitoksista tai varastoista tule. Tila, jossa materiaalierät olisi

mahdollista purkaa, lajitella ja siistiä, on tulevaisuudessa välttämätön. Valkoiset hyllyt eivät ole kaikkein käytännöllisin vaihtoehto (Kuva 11).

Kuva 11. Materiaalihyllyjä ReTyykin tiloissa. (Kuva: Heinilä 2014)

Nykyisen tilan ongelma on myös vaikeakulkuisuus. Monet portit, lukitut ovet ja kapeat portaat tekevät raskaiden ja kookkaiden laatikoiden käsittelystä erittäin vaikeaa. Päiväkoti Augustinan lasten unihuone sijaitsee ReTyyki-keskuksen portaiden vieressä. Osa liikkumista hankaloittavista tekijöistä ovat välttämättömiä keskuksen toimiessa päiväkodin yhteydessä. Katutasossa sijaitseva oma toimitila olisi huomattavasti käytännöllisempi ratkaisu.

ReTyyki-keskuksen tulevaisuudessa toimiva tilaratkaisu olisi selkeästi kärkeämmän työ- ja varastotilan ja näyttelytilan yhdistelmä. Osa tilasta voi tuolloin toimia selkeästi logistiikan ehdoin (vrt. kaupan logistiikka). Tässä ratkaisussa esittelytila olisi innostavana näyteikkuna materiaaliin ja sen käsivarasto. Tulevaisuuden tilaa suunniteltaessa, tulisi pitää mielessä juuri nämä tilan kaksi toisistaan poikkeavaa funktiota.

7.3.2 Materiaalin hallinta ReTyyki-keskuksessa

ReTyyki-keskuksessa oleva materiaali on merkitty lapuilla, joista ilmenee, mistä ne ovat peräisin, materiaali, erän koko ja saatavuus jatkossa, mikäli se on tiedossa. Päiväkodeista ja Forssan Kuvataidekoululta tullut materiaali on merkitty alkuvarastoksi. Laputuksen tiedot ovat myös koottuna kansioon ReTyykin tiloissa.

Tulevaisuudessa kätevä ja siisti tapa merkitä materiaali, voisi olisi painatettu informaatiokortti, joka käsin täytettynä sijoitetaan pieneen muovitaskuun ma-

ateriaalin luo. Materiaalin luettelointi ja merkintä tulevat muuttumaan käytännön kokemusten myötä. Yhteistyökumppaneiden yhteys- ja materiaalitiedot on tallennettu Excel-tiedostoksi.

7.4 ReTyykin koulutukset

Forssan kaupungin päiväkodeissa työskenteleville lastentarhanopettajille ja lastenhoitajille järjestettiin projektin puitteissa kaksi pilottikoulutustilaisuutta. Koulutukset järjestettiin 21. ja 28.8.2013 (Kuva 12). Ilmoittautuneita oli 22, mutta osallistujien määrä eli poisjääntien ja toisaltaan paikalle ilmoittautumatta tulleiden vuoksi. Koulutuksesta vastasi Forssan Kuvataidekoulun johtava opettaja Teija Lauronen. Opinnäytetyön tekijä osallistui koulutukseen suunnittelijana, apuopettajana ja havainnoitsijana.

Kuva 12. Onko se muoviputki vai aihio ajatukselle? Teija Lauronen (keskellä takana) ja opiskelijat pohtivat 21.8.2013 ensimmäisessä koulutustilaisuudessa. (Kuva: Heinilä 2013)

Tämän hetken tilanne (kevät 2014) on, että pilottikoulutukset ovat jääneet keskuksen ainoiksi toteutuneiksi koulutuksiksi. Koulutuksen järjestäminen on edelleen tavoitteena. Seuraavalla toimikaudella toivotaan koulutuksien toteutuvan. Koulutuksen sisältöä ja toteuttajia ei tarkemmin ole suunniteltu.

7.5 Palautekysely koulutuksesta

Pilottikoulutukseen osallistujilta tiedusteltiin halukkuutta osallistua kyselytutkimukseen koulutuksen jälkeen. 15 osallistujaa antoi yhteystietonsa ja luvan yhteydenottoon. Kysely (Liite 2) toteutettiin keväällä 2014. Osa yhteystiedoista oli toimimattomia, joten kysely lähti lopulta 11 osallistujalle. Palautekyselyyn vastasi vain 4 varhaiskasvattajaa. Kysymyksiin vastattiin 5-

numeroisella asteikolla (täysin samaa mieltä 1, melko samaa mieltä 2, en osaa sanoa 3, jokseenkin erimieltä 4, täysin eri mieltä 5). Kyselyssä oli myös sanallisia kysymyksiä.

Koulutukseen oltiin melko tyytyväisiä. Koulutuksen ei kuitenkaan juuri nähty vaikuttaneen arjen käytäntöihin tai kysymykseen vastattiin ”ei osaa sanoa”. ReTyyki-keskus koettiin tarpeelliseksi ja osallistujat olivat käyttäneet keskuksen materiaalipalveluja kuluneen talven aikana. Tyykin tyyli visio oli vastaajille tärkeää. Varhaiskasvatuksessa koettiin olevan luovuuteen kannustava ilmapiiri. Kysymykset ja vastauksien keskiarvot ovat opinnäytetyön liitteinä. (Liite 2)

Poimintoja vastauksista kysymykseen 8. (Liite 2):

Päälimmäisenä koulutuksesta jäi käteen ajatus siitä, että materiaaleja voi käyttää aivan eri kohteissa ja eri tavalla, kuin mihin ne ovat alkuperäisesti ajateltu. Meidän päiväkodissa on niin hyvä kierrätysvarasto, että eipä ole ollut paljookaan tarvetta hakea tavaroita ReTyykistä. Ehkä pari kertaa. Kierrätysmateriaaleja olen käyttänyt siitä lähtien, kun päiväkodin oven avasin. Kierrätys on osa tätä elämää. Ei tarvi kuin vähän luovuutta. Olisin ehkä kaivannut enemmän konkreettisia esimerkkejä kierrätysmateriaalien käytöstä ja yhteen sovittamisesta, miten joku on sen oivaltanut. Kun on omiin silmiin nähnyt, jää se paremmin myös mieleen.

Koulutus herätti ajattelemaan, miten eri tavalla voi käyttää materiaaleja esim. esine laitetaan eripäin kuin sen oikea käyttö on. Olen kiinnostunut eri tekniikoista kokeilemaan käytännössä, mitä kaikkea lasten kanssa voisi tehdä. Muutamasta tekniikasta iltapäiväkurssi. Kuvataidekoulussa käytetään monia eri tekniikoita lasten kanssa ja itse tulee käytettyä tuttuja turvallisia esim. huovutus, kankaanpainanta.

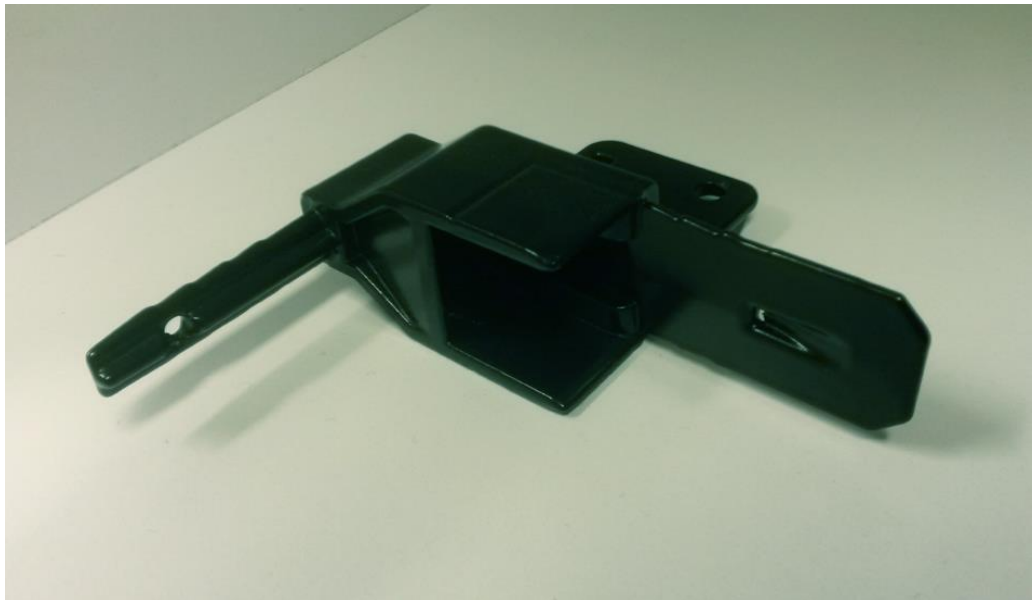
Koulutus oli ihan hyvä, mutta vielä enemmän olisin kaivannut ihan konkreettisia malleja ja ideoita materiaalista, jota on tarjolla

Koulutuksen herättämiä uusia ajatuksia arvostettiin osallistujien parissa. Vastauksissa tuli esiin sama toive, mikä esitettiin jo heti koulutuksen jälkeen. Osallistuja toivoi konkreettisia askarteluvinkkejä. Toive kertoo, että ReTyykin pohjimmainen ajatus ei ole selkeytynyt varhaiskasvattajille toivotusti. Luvatun anonymiteetin vuoksi en yksilöi vastauksia iän tai muun tekijän mukaan, koska ryhmä oli erittäin pieni.

7.6 ReTyykin tilanne keväällä 2014

ReTyyki on suvantovaiheessa. Sen tiloja ja materiaalinkeräystä on pienimuotoisesti pidetty yllä nuorisotyöllistettyjen osapäiväisellä työpanoksella. Päiväkodit myös noutavat materiaalia sieltä jonkin verran. Yritys- ja yhteistyösuhteita ylläpitää Augustinan päiväkodin johtaja muiden tehtäviensä ohella. ReTyyki-keskus on edelleen ajankohtainen ja kehityksen kohteena. Forssan kaupungin visio olla Suomen lapsi- ja nuorisoystävällisin kunta vuonna 2017, on ReTyykin kannalta tärkeä päämäärä. Toivottavasti tulevana toimikautena resurssitilanne mahdollistaa keskuksen kehittämisen. ReTyyki-keskus ja Tyykin tyyli ovat forssalaista varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa myös tulevaisuudessa. Merkittävä parannus olisi toivotut uudet tilat Forssan Kehräämön alueelta. (Autio, haastattelu 9.5.2014.)

ReTyyki-keskuksen materiaalia hyödynnetään liian vähän. Koulutuksen uudelleen järjestäminen on tärkeää. Koulutustilaisuuksilla voidaan rohkaista varhaiskasvattajia käyttämään perinteisestä askartelumateriaalista poikkeavaa materiaalia (Kuva 13).

Kuva 13. Mielikuvituksen herättäjä odottaa ReTyyki-keskuksen varastossa käyttäjää. (Kuva: Heinilä 2014)

8 PROJEKTIN PÄÄTTEEKSI

Opinnäytetyönä projekti oli mielenkiintoinen. Työssä pystyi käyttämään aikaisempaa työkokemusta ja yrityssuhteita. ReTyyki-keskuksen visio on arvokas ja innovatiivinen tulkinta vastuullisuuskasvatuksesta Reggio Emilia -pedagogiikan keinoin.

Projektin päätteeksi toimeksiantajalle toimitettiin loppuraportti, joka sisälsi paitsi koonnin perustamistoimenpiteistä myös listan lähitulevaisuuden työtehtävistä sekä loppuarvion. Toimeksiantajan ja työryhmän kanssa käytiin loppupalaveri.

Projektin suurimpia kompastuskiviä olivat epätietoisuus ReTyyki-keskuksen tulevaisuudesta sekä niin nolaresurssit kuin -valtuudetkin. Tämä aiheutti monia käytännön ongelmia myös periaatteessa ilmaisissa resursseissa. Sähköpostiosoite hankkeen käyttöön luotiin vasta projektin puolivälin jälkeen, omaa työkonetta tai -pistettä projektin käyttöön ei saatu missään vaiheessa. Puhelin yhteydenpitoon järjestyi sekin hyvin myöhäisessä vaiheessa.

Yrityksissä tulevaisuudesta keskusteleminen oli vaikeaa ReTyykiä koskevan epätietoisuuden vuoksi. Valtuuksien puute oli erityisesti toiminnallinen rasite. Harjoittelun aikana toiminta tapahtui aina kaupungin palveluksessa olevien henkilöiden kautta. Palkaton harjoittelusopimus ei tuonut juridista suhdetta Forssan kaupunkiin. Esimerkiksi kuljetuksen tilaaminen materiaalille tai puhelimen hankinta ReTyyki-keskuksen käyttöön oli monimutkaista ja vaati jopa kolmen henkilön toimeksiantoketjun. Monesti helpointa, sujuvinta tai jopa ainoa mahdollisuus oli hoitaa materiaalin kuljetus omalla autolla, omalla kustannuksella. Projektin toteuttaminen olisi tullut aloittaa toimintaedellytysten kuten puhelimen, sähköpostiosoitteen ja työpisteen hankinnalla. Projektin toteuttamiseen ei kaupungin puolesta valmistauduttu.

9 KEHITYSEHDOTUKSIA

Monia käytännön ongelmia käsiteltiin jo projektin toteutuksesta kertovassa luvussa (Luku 7). Nämä ongelmat ovat suhteellisen selkeitä ja helposti hahmotettavia kehityskohteita. Logistisesti paremmat tilat ja hyvin organisoitu materiaalin keräys, ovat suhteellisen helposti korjattavia. Vaikeammin ratkaistavissa ovat ReTyyki-keskuksen suurimmat tulevaisuuden haasteet, resurssien puute ja toiminnan saattaminen osaksi varhaiskasvattajien arkea.

9.1 Resurssihaasteet

ReTyyki-keskuksen kehittymisen tai edes toiminnan jatkumisen ehdoton edellytys on keskukselle budjetoidut resurssit. Pelkkä kustannuspaikka, ei riitä pitkäjänteiseen koulutuksen suunnitteluun tai omiin toimitiloihin. Erityisesti henkilöresurssien puutteet tekevät toiminnan kehittämisen mahdottomaksi. Nykyisessä mallissa, missä keskus toimii päiväkodin tiloissa, muita taloudellisesti merkittäviä kuluja ei ole. Jo yhden täysipäiväisen henkilön palkkaaminen nostaisi ReTyyki-keskuksen toimivaksi ja kehittyväksi yksiköksi. Nykyisessä tilanteessa uusia yhteyksiä yhteisyökumppaneihin on hyvin vaikea luoda tai kehittää. Koulutus vaatii ehdottomasti henkilöresursseja jo pitkäkestoisen luonteensa vuoksi. Tällä hetkellä (kevät 2014) ReTyyki-keskus ei näy Forssan kaupungin verkkosivuilla. Valitettavasti ReTyyki on piilossa siitä kiinnostuneilta. Erityisen ikävä tilanne on jo luotujen yrityssuhteiden kannalta. Yrityksille luvattu synergia etu kaupungin ja yritysten välillä ei ole toteutunut.

ReTyyki-keskuksen tärkein tehtävä eli varhaiskasvattajien koulutus vaatisi merkittävää lisäpanostusta. Koulutus tulee suunnitella pitkällä aikajänteellä, jotta toivottuja tuloksia saavutetaan. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan sitouttaminen vaatii pitkäjänteistä ja aktiivista työtä. Ilman vahvaa panostusta Forssan kaupungin varhaiskasvattajiin, ReTyyki-keskus voi jäädä pelkäksi kuriositeetiksi.

9.2 ReTyyki-keskus osaksi varhaiskasvatuksen arkea

Huolimatta taloudellisista puutteista ja yhteistyön haasteista yritysmaailmassa näen ehdottomasti ReTyyki-keskuksen suurimmaksi haasteeksi kaupungin henkilöstön sitouttamisen. Mikäli varhaiskasvattajat eivät sitoudu ja sisäistä ReTyykin toimintaideaa ja -periaatetta osaksi jokapäiväistä toimintaansa, keskuksen voi katsoa epäonnistuneen tehtävässään.

Varhaiskasvattajien toivotaan ReTyyki hankkeen myötä muuttavan rutiineja ja työtapoja päiväkodeissa. ReTyykin tulisi olla jokapäiväisen toiminnan tuki. Vision muuttamiseksi arjen toiminnaksi, on muistettava, että tällaista muutosta ei voida toteuttaa ilman merkittävää panostusta henkilökuntaan. Keskuksen tilat, keräys ja jopa koulutus voidaan toteuttaa mallikkaasti mutta keskus ei

ole aidosti toimiva, mikäli varhaiskasvatuksen henkilökunta ei koe sitä tarpeelliseksi ja omakseen. Pahimmillaan henkilökunnan asenteet voivat olla samansuuntaisia kuin keräykseen kielteisesti suhtautuneiden yritysten. ReTyykin ei nähdä tuovan lisäarvoa arjen työhön vaan sen pelätään vain monimutkaistavan ja häiritsevän arjen sujumista.

9.3 ReTyyki-keskuksen koulutustarjonta

ReTyykin tavoite on vaikuttaa varhaiskasvattajien näkemykseen yhteisöllisyydestä, vastuullisuudesta ja luovuudesta. Tavoitteet eivät ole vaatimattomia. Tällaisiin päämääriin päästään vain johdonmukaisella ja pitkäkestoisella panostuksella. Pilottikoulutukset osoittivat, että neljän tunnin mittaisella koulutuksella ei ole mahdollista saavuttaa syvällisiä muutoksia. Parhaimmillaan kyetään herättämään kiinnostus.

Päiväkotien koulutettu henkilökunta tuntee Reggio Emilia -pedagogiikan teorian entuudestaan mutta sen omaksuminen vaatii enemmän. ReTyykin kahden pilottikoulutuksen päällimmäinen palaute oli, että varhaiskasvattajat toivoivat koulutukselta konkreettisia askarteluvinkkejä. Tämä on tulos, mitä Reggio Emilia -pedagogiikalla ja kuvataidekoulutuksella ei tavoiteltu. Koulutuksen pohjimmainen ajatus oli viedä luovuus ja kuvataiteiden käyttö askelta pidemmälle. Tavoitteena ei ollut valmiiden askartelumallien luonti ja niiden kaavamainen kopiointi, vaan juuri päinvastoin.

Koulutukseen ja yhteistyöhön päiväkotien kanssa on panostettava. ReTyyki-keskusta perustettaessa keskityttiin lähinnä tilaan ja kerättävään materiaaliin. Koulutuksen suunnittelu jäi valitettavan vaillinaiseksi. Pilottikoulutuksia suunniteltaessa ei ollut täysin selvillä, mitä toimeksiantaja niiltä toivoi. Selkeitä tavoitteita tai ohjeita ei toimeksiantajan taholta asetettu. Pilottikoulutuksissa sen toteuttajat joutuivat luovimaan oletettujen päämäärien ja keinojen avuin. Koulutusta onkin kehitettävä nimenomaan Reggio Emilia -pedagogisesta lähtökohdasta. Luova kuvataidekasvatus on Forssan Kuvataidekoulun ohjauksessa pedagogiikkaa valmiimpi. Koulutuksen pitkän aikavälin tavoitteet ja menetelmät on määriteltävä.

10 KYSELYTUTKIMUS VARHAISKASVATTAJILLE

Forssan kaupungin toimeksianto sisälsi paitsi ReTyyki-keskuksen perustamisen, myös kyselytutkimuksen varhaiskasvattajien ympäristöasenteista. Alkuperäinen tutkimussuunnitelma koostui kahdesta kyselystä. Tutkimuksella haluttiin kartoittaa Forssan kaupungin varhaiskasvattajien ympäristöasenteita ja valmiutta omaksua uusia menetelmiä. Seurantakyselyllä haluttiin tarkastella ReTyykin tuomaa lisäarvoa varhaiskasvattajien ammattitaitoon ja vaikutusta asenneilmastoon.

Projektin edetessä seurantakyselystä luovuttiin. Päätös tehtiin kahdesta syystä. Varhaiskasvattajia ei haluttu rasittaa liian monilla kyselyillä. Forssan kaupunki oli suorittanut muita kyselyitä ja niitä oli myös lähitulevaisuuden suunnitelmissa. Tärkein syy oli ReTyykin toiminnan hiipuminen heti perustamistoi-
menpiteiden jälkeen. Koulutustoimintaa tai aktiivista kehittämistä ei resurssien puuttuessa ole kyetty jatkamaan. ReTyykin vaikutusta ei siten tässä vaiheessa voida luotettavasti arvioida. Pienimuotoisen kyselytutkimus pilottikoulutuksiin osallistuneille varhaiskasvattajille toteutettiin (Liite 2). Tämä ryhmä oli kuitenkin niin pieni, ettei pitkälle meneviä johtopäätöksiä voida tehdä.

Kysely nimettiin ”Tyykin tyyliin - varhaiskasvattajat Forssassa”. (Liite 3) Tyykin tyyli edustaa terminä forssalaista identiteettiä ja omaa erityistä tapaa toimia. Kaikkien varhaiskasvattajien toivotaan tuntevan Tyykin tyylin omakseen ja olevan ylpeitä kotikaupungin historiasta.

Webropol-kysely lähetettiin sähköpostitse 83 varhaiskasvatuksen henkilökuntaan kuuluvalla ja siihen vastasi 32. Vastausprosenttia on pidettävä kohtuullisena. Kyselyyn vastattiin anonyymisti 5-numeroisella asteikolla (täysin samaa mieltä 1, melko samaa mieltä 2, en osaa sanoa 3, jokseenkin erimieltä 4, täysin eri mieltä 5). Lopuksi esitettiin muutama sanallinen kysymys. Kysely olisi antanut mahdollisuuden tarkastella vastauksia eri näkökulmista, kuten vaikut-
tiko vastaajan ikä, asema tai työsuhteen luonne asenteisiin. Tämän opinnäytetyö rajattiin kuitenkin käsittelemään kaikkia vastaajia yhtenä ryhmänä.

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan tarkemmin vain niitä kysymyksiä, jotka laadittiin arvioimaan varhaiskasvattajien ympäristöasenteita tai ReTyyki-keskuksella saavutettua vaikutusta. Kyselyssä oli kysymyksiä myös työnantajan näkökulmasta. Kaikki kyselyn kysymykset ja vastataukset ovat luettavissa ”Tyykin tyyliin - varhaiskasvattajat Forssassa” kyselystä. (Liite 3)

Kyselyn ensimmäisen osion kysymyksissä 1–5 (Liite 3) selvitettiin vastanneiden perustiedot kuten ammatti, työpiste, työsuhteen luonne, ikä ja työkokemus. Tämän osion kysymykset olivat pakollisia. Perustietokysymyksissä huomiota herätti pitkän työkokemuksen omaavien suuri määrä. Myös yli 46 -vuotiaiden määrä oli suhteellisen suuri ollen yli 56 %. Vastaajien ikä tai pitkä työkokemus voi helposti johtaa stereotyyppiseen oletukseen piintyneistä työ-

tavoista. Koulutustilaisuuksissa tehtyjen haastattelujen mukaan näin ei kuitenkaan ole. ReTyykin koulutus kiinnosti erityisesti ammatissa pitkään toimineita. Koulutuksessa on kuitenkin huomioitava se vankka työkokemus, joka useilla koulutettavilla on. Varhaiskasvattajien ikärakenne johtaa suureen henkilöstön vaihtuvuuteen 2020-luvulla. ReTyykin välitön vaikutus näkyi keskuksen sijaintipaikan päiväkotia Augustinan henkilökunnan aktiivisena osallistumisena kyselyyn.

Vastuullisuus- ja ympäristökasvatuksen asenteita kartoitettiin kyselyn kysymyksillä 11–16 (Liite 3). Hiukan yli puolet 53 % vastaajista piti työnantajan tukea riittävänä, mutta huomattavan moni eli noin 40 % oli eri mieltä tai ei osannut sanoa. Puolet vastaajista koki myös ympäristöasioita huomioitavan jo riittävästi. Lisäpanostusta toivoi 37,5 %. Karkeasti näistä kahdesta kysymyksestä voi päätellä noin 40 % varhaiskasvattajista toivovan lisäpanostusta ja -tukea vastuullisuus- ja ympäristökasvatukseen. Kaikki vastaajat kokivat kestävän kehityksen tärkeäksi itselleen. Lähes kaikki kokivat tietonsa riittäväksi myös kasvatustehtävään. Vain kuusi vastaajaa koki tietonsa riittämättömäksi.

Kysymys siitä, ovatko nykyiset ympäristökasvatuksen menetelmät riittävät, jakoi vastaajia poikkeuksellisen selvästi kahteen ryhmään. Vaihtoehdot melko samaa mieltä ja melko eri mieltä saivat lähes yhtä monta vastausta. Täysin tyytyväisiä tai tyytymättömiä ei ollut lainkaan.

Kysymykseen 16 (Liite 3) ”Haluaisin huomioida kestävästä kehityksestä ja vastuullisuudesta enemmän, mutta en tiedä miten ja kaipaan enemmän työkaluja”, vastasi yli 84 % olevansa täysin tai melko samaa mieltä. Tulosta voi verrata kysymykseen 15 (Liite 3), jossa lähes 44 % ilmoitti olevansa melko tyytyväisiä käytössä oleviin ympäristökasvatuksen menetelmiin. Kuinka paljon kysymyksen asettelu vaikutti vastaukseen? Oliko kysymyksen 16 huikkea prosentti osoitus vastaajan halusta olla ympäristötietoisempi, kuin todellisuudessa olikaan?

Kyselyn kolmannessa osiossa 17–20 (Liite 3) käsiteltiin luovuutta ja taidekasvatusta. Päiväkotien ilmapiiri koetaan luovuuteen kannustavaksi. Vastaajista noin 69 % koki varhaiskasvattajia myös kannustettavan taidekasvatuksen käyttöön riittävästi. Verrokkikysymyksessä peräti 87,5 % oli kuitenkin täysin tai melko samaa mieltä väittämän ”Luovuudella tulisi olla merkittävämpi osa varhaiskasvatuksessa” kanssa. Kysymykseen omien ideoiden käytöstä taidekasvatuksessa, vastattiin poikkeuksellisen paljon 37,5 % ”en osaa sanoa” vastauksilla. Ilman omaa innostusta ja harrastuneisuutta taidekasvatus pedagogiikkana vaatii ohjausta ja koulutusta työnantajalta. Työntekijää on tuettava.

Kysymyksillä 21–30 (Liite 3) haluttiin kartoittaa asenneilmastoa erityisesti ReTyyki-keskuksen kaltaisiin hankkeisiin. Kuinka valmiit varhaiskasvattajat ovat omaksumaan uusia pedagogiikoita ja ennen kaikkea kuinka valmiita he ovat muuttamaan arjen totuttuja käytäntöjä.

Merkittävää ja samalla huolestuttavaa oli, että yli 56 % uskoi, etteivät käytännöt todellisuudessa muutu. Perinteiseen askarteluun uskoi silti vain alle 10 % vastaajista. Muutosta toivottiin mutta siihen ei uskottu. Forssan kaupungin palvelulupaukseen kuitenkin luotetaan. Yli 81 % koki myös Tyykin tyyli varhaiskasvatuksen toimintaperiaatteen tärkeäksi. Nämä kaksi edellistä vastausta luovat uskoa ReTyykin kaltaisten hankkeiden onnistumisen puolesta. Lapsisytävällisenä Forssaa piti yli 56 % vastanneista. Haasteen kaupungille asettaa se, että lähes 44 % ei osaa sanoa tai on jokseenkin erimieltä väitteen kanssa. Lähes puolet varhaiskasvattajista ei kyselyn mukaan koe kaupungin tärkeimmän varhaiskasvatuksen vision toteutuvan.

Kyselyn lopuksi 32–33 (Liite 3) esitettiin sanallisia kysymyksiä. Vastaukset paljastivat, että varhaiskasvattajilla on sydämellään asioita, jotka he haluavat tuoda esiin. Näin, vaikka vastaukset eivät aina vastanneet kysymykseen. Tähän opinnäytetyöhön on valittu osa vastauksista. Valinnan perusteena on ollut, joko vastauksen merkitys opinnäytetyölle tai vastaajan ilmeinen tarve tulla kuulluksi varhaiskasvatuksen yleisestä tilasta. ReTyykin onnistumisen kannalta, perusvarhaiskasvatuksen tila on merkittävä. Useista vastauksista kuuluu turhautuneisuus päiväkotien luutuneisiin käytäntöihin. Tämä on haaste myös ReTyyki-keskukselle. Käytäntöjen muuttuminen on hidas prosessi, joka vaatii pitkäjänteistä työtä. ReTyyki-keskus voi olla vain osa näin isoa haastetta, varhaiskasvatusta on käsiteltävä kokonaisvaltaisesti.

Kyselyssä vastaukset luvattiin käsitellä anonymisesti. Tästä syystä en ole yksilöinyt vastauksia esimerkiksi vastaajan iän tai ammattinimikkeen mukaan.

(Kysymys 32, Liite 3) Haluaisin voida käyttää omia ideoitani varhaiskasvatuksessa. Kyllä, mitä?

Vastaajien määrä: 5

Lasten kanssa olisi kiva tehdä töitä, jotka koostuvat monista eri vaiheista ja materiaaleista. Tosiasia on se, että ainakaan meidän päiväkodissa ei ole kunnan työvälineitä! Puuvärit ovat katkenneita, eikä ole edes kunnan teroitinta, joilla niitä teroittaa. Vahavärit ovat mitä sattuu, vesivärit ja peitevärit nappien reunoja, tai sitten niitä ei löydä. Pensselit ovat perusmallia, eli liian pieniä toisiin hommiin ja liian suuria toisiin. Pullovärejä ihme kyllä tällä hetkellä on. Mutta kunnan vesiväripaperia ei... Ja missä säilytät keskeneräisiä töitä? Meillä ei ole mitään tilaa säilytykseen! Myöskään paperimassan tekoon ei löydy välineitä, villaa Heathiin kissojen ja koirien kanssa... siis ihan perusjutut PUUTTUVAT!!!

Vastaaja ei vastannut itse kysymykseen. Vastaus sisällytettiin raporttiin, koska siitä kumpuaa turhautuminen varhaiskasvatuksen nykyiseen tilaan. On vaikeaa innostaa varhaiskasvattajia tarttumaan uuteen pedagogiikkaan, jos päiväkodeissa koetaan, etteivät edes perusasiat ole kunnossa. Resursseja ja suurta työmäärää moitittiin yhteensä kuudessa vastauksessa.

(kysymys 33, Liite 3) Voit kirjoittaa alla olevaan tilaan ajatuksiasi varhaiskasvatuksesta, päivittäisestä työstäsi tai vaikkapa mitä ajatuksia tämä kysely on sinulle herättänyt.

Vastaajien määrä: 13

Haluan noudattaa palvelulupauksia, mutta eri asioista johtuen päivittäin ei ole paikalla työntekijöitä tekemässä varhaiskasvatustyötä, esim. pienryhmiin jakaminen ei onnistu, ja jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen vaikeutuu...

Henkilöstö on ylikuormitettua. Työhyvinvoinnista pitäisi pitää paremmin huolta, hyvinvoiva henkilöstö on avainasemassa tähdittäessä lapsiystävällisyyteen.

...Tyhjistä on paha nyhjäistä. Varhaiskasvatusta ja sen työntekijöitä pitäisi arvostaa enemmän sekä päättäjien, vanhempien ja kaikkien muidenkin ihmisten taholta. Päiväkodeissa ei ole mitään muuta tehty vuosikaudet kuin säästetty ja säästetty ja käytetty niitä iänikuisia jättemateriaaleja.

Uusien asioiden sisäänajo tai vaikka vanhempienkin asioiden paremmin tekeminen vaativat paljon aikaa, jos niistä halutaan oikeasti arjessa ja kattavasti varhaiskasvatuksessa tapahtuvia. Sovitusta käytänteestä tai pedagogiikasta on pitkä matka viimeiseenkin arjessa tehtävään tekoon. Meillä on nyt monta hyvää juttua meneillään ja ne kaikki toivoisi jatkossa näkevänsä selkäytimestä tulevana työskentelynä. Malttia pitää olla!

Usein kuulee "mutta kun aina on tehty näin, miksi muuttaa toimintaa/toimintatapaa", joka ei suo meille nuorille alalle tulleille tuulta siipien (uusien ideoiden)alle laisinkaan. Koen, että alalla vallitsee jokseenkin vielä "vanhankansan hoitajat/opettajat), jotka kokevat nuoret uudet työntekijät ehkä uhkana tai ärsyyntyvät muuten vain ehdottamistamme ideoista. Eipä heti tule mieleeni näitä kyseisiä "uusien ideoiden", sillä siitä on aikaa, kun itsellä näitä oli valtavasti ja uskalsin tuoda niitä esille, mutta ainainen vastustus ja mökötyys syö liikaa energiaa, intoa ja iloa tästä työstä, enää en edes jaksa ehdottaa mitään. Missä avarakatseisuus, avoimuus ja toisten ammattilaisten kunnioitus tällä alalla on?

Kaikkea hyvää ReTyykille, toivottavasti saamme paljon uutta ja innostavaa tietoa ja oppia kestävästä kehityksestä ja kierrätyksestä ja opimme tavoitteellisesti hyödyntämään niitä materiaaleja joita ReTyyki tarjoaa tulevia projekteja ajatellen.

Joskus tuntuu, että koulutuksia on liikaa, eikä kerkiä vielä opitua käyttämään viemään, kun taas tulee uudet tuulet. Maltti olisi valttia. Tämä tuottaa jatkuvaa kiireen tuntua. Haluaisin olla enemmän lasten kanssa ja rauhalliseen tahtiin. Itsekin sisäisesti uusia asioita paremmin, jos siihen annettaisi työrauhaa.

...Tämä jatkuva henkilöstövajaus on este päivittäiselle toiminnalle, saati johonkin ekstratoimintaan/projektiin ryhtymiselle. Se myös syö kovasti henkilökunnan jaksamista ja työmotivaatiota. Ensiksi pitäisi olla riittävä määrä henkilökuntaa ja vasta sitten voidaan lähteä toteuttamaan laadukasta ja monipuolista varhaiskasvatusta.

Useista vastauksista tulee esille, kuinka varhaiskasvatuksen palvelulupaukset halutaan lunastaa. Todellisuudessa jo päivärutiinien tuottaminen on vaikeaa. Turhautuminen on useissa vastauksissa ilmeistä. Vastauksista on luettavissa, ettei päiväkotien arki ja työnantajan asettamat tavoitteet aina kohtaa.

Toivottavasti tämä projekti toimii ja tuottaa tulosta, eikä jää vain paljoksi puheeksi, mitä monet muut Forssan jutut ovat tuntuneet olevan

11 POHDINTA

ReTyyki-keskuksen tulevaisuuden kannalta, on tärkeää ymmärtää, kuinka varhaiskasvattajien arjen vaikeudet ovat merkittävä este uuden ajattelun ja pedagogiikan omaksumiselle. Opinnäytetyössä todettiin aiemmin kuinka ReTyyki-keskuksen suurimpia haasteita on tavoittaa varhaiskasvattajien arki. Kyselyn vastaukset tukevat tuota näkemystä. Perusresursseja ja työssä jaksamista on kehitettävä samanaikaisesti uusien tavoitteiden kanssa.

Varhaiskasvattajien asenne kestävään kehitykseen ja uusiin pedagogisiin metodeihin on positiivinen. Osittain kyselyvastausten positiivinen sävy voi johduttaa yleisestä yhteiskunnallisesta ilmapiiristä, jossa ympäristöystävällisyys on yhä enenemässä määrin tavoiteltava hyve. Verrokkikysymyksissä ilmenee pieni ero ihanteiden ja todellisten asenteiden välillä. ReTyyki-keskuksen suurin haaste on kuroa tuo ero umpeen ja luoda ihanteesta arjen toimintaa.

Mikään projekti ei toteuta itse itseään. Aloitettu projekti vaatii resursseja ja pitkäjännitteistä suunnittelua. Tulisielujen visiot ja arjen varhaiskasvatus voivat kohdata. ReTyyki-keskus on avaus kohti ympäristöystävällistä, innovatiivista ja vastuullista huomista. ReTyyki-keskuksen perustaminen on alku pitkälle prosessille, jonka päämäärä on kestävä kehitys ja hyvän elämän yhteiskunta.

LÄHTEET

Forssan Seudun Kehittämiskeskus Oy. 2014. Järkivihreä Forssan seutu. Viitattu 26.3.2014. <http://www.brightgreen.fi/index.php?section=1>

Hall, K. 2010. Loris Malaguzzi and the Reggio Emilia experience. London: Continuum library of educational thought.

Korkala, L. & Valikainen, T-M. 2012. ”Tutkimusmatka sinne ja takaisin” Pe-rehtyminen Reggio Emilia -pedagogiikkaan. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/39152/Tiia-Maria_Valikainen_ja_Leena_Korkala.pdf?sequence=1

Lasten ja nuorten Forssa. 2014. LastenForssa. Forssan kaupunki. Viitattu 9.5.2014. http://www.forssa.fi/lapset_ja_nuoret

Reggio Children. Suom. Taavitsainen-Petäjä, L. 2013. Reggio Emilian kunnallisten päiväkotien toimintaperiaatteet. Reggio Children: Reggio Emilia

Suomen Reggio Emilia -yhdistys ry. 2013. Viitattu 9.5.2014. <http://www.reggioemilia.fi/>

Wallin, K. 2000. Reggio Emilia ja lapsen sata kieltä. Helsinki: Karin Lasten Keskus Oy.

Varhaiskasvatuksen palvelulupausten konkretisointisuunnitelma. 2012. PowerPoint-tiedosto. Forssan kaupunki. Forssa.

Haastattelut

Autio, T. 2014. Päiväkodin johtaja. Forssan kaupunki. Haastattelu 9.5.2014.

Video

Mikä ihmeen ReTyyki? 2013. Kuvaus, editointi Ville Kujansuu, tuotanto Bulevardi Media Oy.

<https://www.youtube.com/watch?v=RXvCKSoFL8c>
http://www.bulevardi.fi/MIT.php?MITform=makasiini_docu&MITid=34222&id=34652

FORSSAN LEHTI, Erkki Kuronen 15.5.2013

Uutta näkökulmaa varhaiskasvatukseen

ReTyyki hakee luovuuden lähteitä yrityksiltä tulevasta kierrätysmateriaalista

ERKKI KURONEN
FORSSAN LEHTI

KASVATUS Forssassa toimintaansa käynnistelevä ReTyyki-keskus laajentaa kaupungin varhaiskasvatuksen näkökulmaa. Ajatus lähtee kierrätysmateriaalin hyödyntämisestä opetuksen sekä ympäristö- ja taidekasvatukseen välineinä. Mukaan on hipinyt maailmalla voimakkaasti leviävä pohjoisitalialainen, lasta kunnioittava Reggio Emilia-pedagogiikka.

Kaupungin varhaiskasvatusta johtava **Tiina Kemppainen** uskoo ReTyykin liittyvän myös Lapsiystävälliseen Forssaan. Forssalainen Tyykin Työ-sovellutusregiollaista pedagogiikasta saa sisältöä ReTyykin kautta vastuulliskasvatuksen muodossa.

ReTyykissä varhaiskasvatukseen henkilöitä myös koulutetaan kä-

”Tulemme mielellämme tutkimaan, mitä yrityksenne pihosta ja pajoista löytyykään ja soveltavatko tavaranne keskuksemme käyttöön.”

sittämäläin erilaisia materiaaleja ja löytämään niille luovia käyttötarkoituksia. Kouluttajina toimivat muun muassa kuvataidekoulun opettajat.

Ensiskoleena ReTyyki hakee pohjaa kierrätysyhteistyölle lähetyksellä yrityksiä asiasta kertovalla kirjeellä.

– Onko yritykselläsi käytössä sopivaa kierrätys- tai ylijäämämateriaalia, kuuluu kysymys, jota pohjimalla yritysten edustajat pääsevät liikkeelle ajatuksen kanssa.

Entä, mikä sitten on sopivaa materiaalia ReTyykin tarkoituksiin? Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun johtava opettaja Teija Lauronen huomauttaa, että kysymyksen ratkaisemiseen on tarjolla apua.

– Eihän yrityksessä voida eikä tarvitsekaan tietää, mitä kaikkea voimme hyödyntää. Sen vuoksi voimme mennä katsomaan sopimuksen mukaan heidän tarjontansa paikan päälle, hän rohkaisee.

– Tulemme mielellämme tutkimaan, mitä yrityksenne pihosta ja pajoista löytyykään ja soveltavatko tavaranne keskuksemme käyttöön, muut retyykiläiset täydentävät.

Pihakoivun päiväkodin johtaja Meiju Vetterranta muistuttaa

ennakkoluulottomuuden merkityksestä sekä materiaalien keräämisessä että niiden hyödyntämisessä.

Yleisinä määritteinä ReTyykiin koottavasta kierrätysmateriaalista pätevät sellaiset tekijät kuin puhtaas, turvallisuus sekä taidekasvatukseen tarkoitukseen sopiva koko. Lisäksi materiaalia tulee olla keskuksen käyttöön tarjolla tarpeeksi suurissa erissä tai toisaalta sen saatavuuden pitää olla jatkuvaa. Yksittäisiä pieniä erä ReTyyki kerää vain poikkeustapauksissa.

ReTyyki-keräyskeskus toimii ainakin alkuvaiheessa päiväkotit Augustinan yläkerrassa, jossa sisustus suunnittelija Riikka Koistinen vastaa tarkoituksen varaan huoneen saattamisesta asunukseen kuntosin. Hän osallistuu ideoi toteuttamiseen myös päiväkotilapsen vanhemman ominaisuudessa.

ReTyyki-ideaan tartuttamista vauhdittiin osaltaan Forssan pohjoismaisten ystävyyskaupunkien, Norjan Sparsborg, Tanskan Struer sekä Ruotsin Söderteljen Reggio Emilia-pedagogiikan parista hankkimat kokemukset. Ne kaikki, mutta ennen muuta Södertelje kuuluvat ajatuksen edelläkävijöihin kansainvälisesti mitattuna.

ReTyyki-keskuksen pöytä ja hyllyt odottavat kierrätysmateriaalia. Pihakoivun päiväkodin johtaja Meiju Vetterranta (vas.), sisustus suunnittelija Riikka Koistinen, päiväkoti Augustinan johtaja Titta Autio, kuvataidekoulun johtava opettaja Teija Lauronen sekä Hamkissa aiheesta loppupöytä tekevä Aila Heiniä kuuluvat ajatuksen puuhahenkilöihin.

Uutta näkökulmaa varhaiskasvatukseen

ReTyyki hakee luovuuden lähteitä yrityksiltä tulevasta kierrätysmateriaalista

”Tulemme mielellämme tutkimaan, mitä yrityksenne pihosta ja pajoista löytyykään ja soveltavatko tavaranne keskuksemme käyttöön.”

ERKKI KURONEN
FORSSAN LEHTI

KASVATUS Forssassa toimintaansa käynnistelevä ReTyyki-keskus laajentaa kaupungin varhaiskasvatuksen näkökulmaa. Ajatus lähtee kierrätysmateriaalin hyödyntämisestä opetuksen sekä ympäristö- ja taidekasvatukseen välineinä. Mukaan on hipinyt maailmalla voimakkaasti leviävä pohjoisitalialainen, lasta kunnioittava Reggio Emilia-pedagogiikka.

Kaupungin varhaiskasvatusta johtava **Tiina Kemppainen** uskoo ReTyykin liittyvän myös Lapsiystävälliseen Forssaan. Forssalainen Tyykin Työ-sovellutusregiollaista pedagogiikasta saa sisältöä ReTyykin kautta vastuulliskasvatuksen muodossa.

Kaupungin varhaiskasvatuksen toimijoiden rinnalla ReTyyki-idea vie tässä vaiheessa eteenpäin Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulu. Ovia pidetään auki niin, että mukaan voisivat liittyä matkan varrella omalla tahollaan vaikkapa peruskoulu.

ReTyyki-keskus toteuttaa ajatustaan keräämällä, lajittelemalla ja varastoimalla varhaiskasvatukseen ja kuvataidekoulun käyttöön soveltuvaa kierrätysmateriaalia. Tarkoituksena on luoda pysyviä keräysyhteistyö Forssassa toimiviin yrityksiin sekä vakiinnuttaa kierrätys ja ympäristökasvatusta luonnolliseksi osaksi yhteisön toimintaa.

ReTyykissä varhaiskasvatukseen henkilöitä myös koulutetaan käsittelemään erilaisia materiaaleja ja löytämään niille luovia käyttötarkoituksia. Kouluttajina toimivat muun muassa kuvataidekoulun opettajat.

Ensiskoleena ReTyyki hakee pohjaa kierrätysyhteistyölle lähetyksellä yrityksiä asiasta kertovalla kirjeellä.

– Onko yritykselläsi käytössä sopivaa kierrätys- tai ylijäämämateriaalia, kuuluu kysymys, jota pohjimalla yritysten edustajat pääsevät liikkeelle ajatuksen kanssa.

Entä, mikä sitten on sopivaa materiaalia ReTyykin tarkoituksiin? Forssan lasten ja nuorten kuvataidekoulun johtava opettaja Teija Lauronen huomauttaa, että kysymyksen ratkaisemiseen on tarjolla apua.

– Eihän yrityksessä voida eikä tarvitsekaan tietää, mitä kaikkea voimme hyödyntää. Sen vuoksi voimme mennä katsomaan sopimuksen mukaan heidän tarjontansa paikan päälle, hän rohkaisee.

– Tulemme mielellämme tutkimaan, mitä yrityksenne pihosta ja pajoista löytyykään ja soveltavatko tavaranne keskuksemme käyttöön, muut retyykiläiset täydentävät.

Pihakoivun päiväkodin johtaja Meiju Vetterranta muistuttaa ennakkoluulottomuuden merkityksestä sekä materiaalien keräämisessä että niiden hyödyntämisessä.

Yleisinä määritteinä ReTyykiin koottavasta kierrätysmateriaalista pätevät sellaiset tekijät kuin puhtaas, turvallisuus sekä taidekasvatukseen tarkoitukseen sopiva koko. Lisäksi materiaalia tulee olla keskuksen käyttöön tarjolla tarpeeksi suurissa erissä tai toisaalta sen saatavuuden pitää olla jatkuvaa. Yksittäisiä pieniä erä ReTyyki kerää vain poikkeustapauksissa.

ReTyyki-keräyskeskus toimii ainakin alkuvaiheessa päiväkotit Augustinan yläkerrassa, jossa sisustus suunnittelija Riikka Koistinen vastaa tarkoituksen varaan huoneen saattamisesta asunukseen kuntosin. Hän osallistuu ideoi toteuttamiseen myös päiväkotilapsen vanhemman ominaisuudessa.

ReTyyki-ideaan tartuttamista vauhdittiin osaltaan Forssan pohjoismaisten ystävyyskaupunkien, Norjan Sparsborg, Tanskan Struer sekä Ruotsin Söderteljen Reggio Emilia-pedagogiikan parista hankkimat kokemukset. Ne kaikki, mutta ennen muuta Södertelje kuuluvat ajatuksen edelläkävijöihin kansainvälisesti mitattuna.

Kuvat

ReTyyki-keskuksen pöytä ja hyllyt odottavat kierrätysmateriaalia. Pihakoivun päiväkodin johtaja Meiju Vetterranta (vas.), sisustus suunnittelija Riikka Koistinen, päiväkoti Augustinan johtaja Titta Autio, kuvataidekoulun johtava opettaja Teija Lauronen sekä Hamkissa aiheesta loppupöytä tekevä Aila Heiniä kuuluvat ajatuksen puuhahenkilöihin. Erkki Kuronen

PALAUTEKYSELY RETYYKI KOULUTUKSEEN OSALLISTUNEILLE

Hei!

Osallistuit elokuussa 2013 ReTyykin koulutustilaisuuteen. Kokoan nyt osallistujien kokemuksia koulutuksista opinnäytetyötäni varten. Olisin kiittollinen, jos ehtisit vastata muutamaaan kysymykseen ja mielellään kirjoittaa vielä lyhyen kommentin koulutuksesta.

Kiireellisen aikataulun vuoksi suoritan tämän kyselyn sähköpostitse. Käsitte- len kuitenkin kaikki vastaukset LUOTTAMUKSELLISESTI – vastauksia ei luovuteta toiselle henkilölle tai taholle. Opinnäytetyötäni varten koostan vas- tauksistanne palautteen ReTyykin toiminnasta. Mahdollisesti myös lainaan joitain vastauksia NIMETTÖMÄNÄ.

Vastaathan 25.3. mennessä. Kiitos ajastasi!

Kesää odotellen
Aila Heinilä
Opiskelija, Kestävän kehityksen ko, Hämeen ammattikorkeakoulu

Kysymykset:

**Valitse sähköpostiohjelmasi “vastaa lähettäjälle” ja merkitse kysymyksen pe-
rään tai alle vastauksesi numerolla 1 -5 ja lähetä viesti takaisin minulle.**

Täysin samaa mieltä 1
Melko samaa mieltä 2
En osaa sanoa 3
Jokseenkin erimieltä 4
Täysin eri mieltä 5

1. ReTyyki koulutus vastasi henkilökohtaisia toiveitani ja tarpeitani?
Keskiarvo 2

2. ReTyyki koulutus on vaikuttanut tapaan toimia päivittäisessä työssäni 3
Keskiarvo 3

3. ReTyyki on hankkeena tarpeellinen
Keskiarvo 1

4. Olen käyttänyt ReTyykin kierrätysmateriaali koulutuksen jälkeen
Keskiarvo 2

5. Forssalaisuus ja ”Tyykin tyyli” ovat minulle tärkeä osa varhaiskasvatusta
Keskiarvo 1,5

6. Uudet pedagogiikat eivät todellisuudessa muuta vallitsevia käytäntöjä
Keskiarvo 2

7. Varhaiskasvatuksessa vallitsee luovuuteen ja yhteisöllisyyteen kannustava ilmapiiri
Keskiarvo 1,5

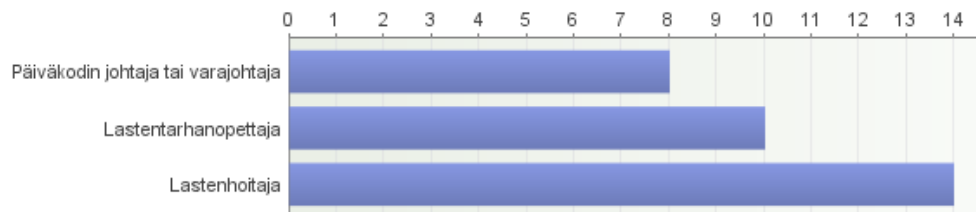
8. Vastuullisuus ja ympäristöasiat huomioidaan riittävästi varhaiskasvatuksessa
Keskiarvo 2,5

Kerro vielä omin sanoin tuntojasi ReTyyki koulutuksesta, esimerkiksi mitä sait ja mitä jäit kaipaamaa? Kiitos vastauksesta!

KYSELYTUTKIMUS TYYKIN TYYLIIN – VARHAISKASVATTAJAT FORSSASSA

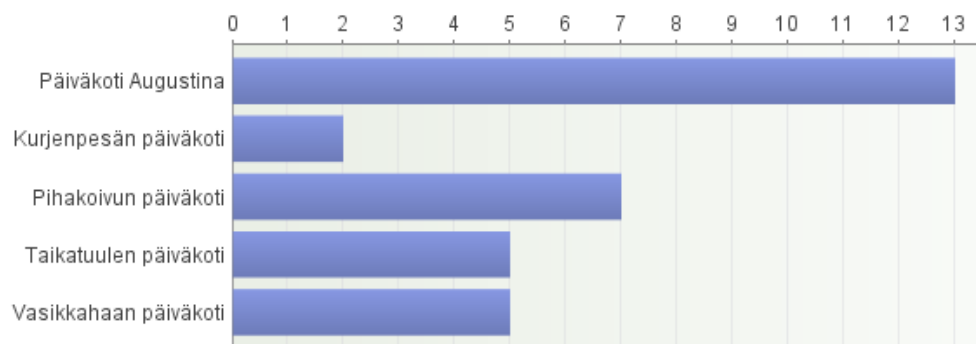
1. Ammattini on?

Vastaajien määrä: 32

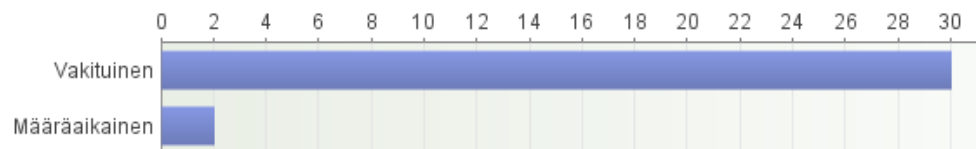
2. Päiväkotini on?

Vastaajien määrä: 32

3. Työsuhteeni on?

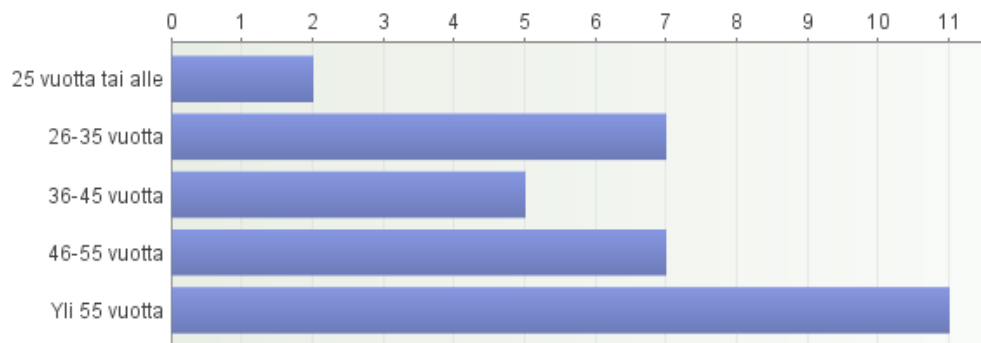
Vastaajien määrä: 32

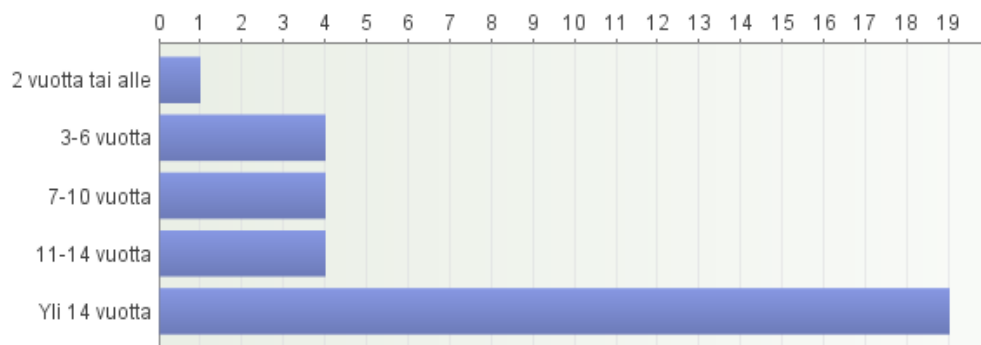
4. Ikäni on?

Vastaajien määrä: 32

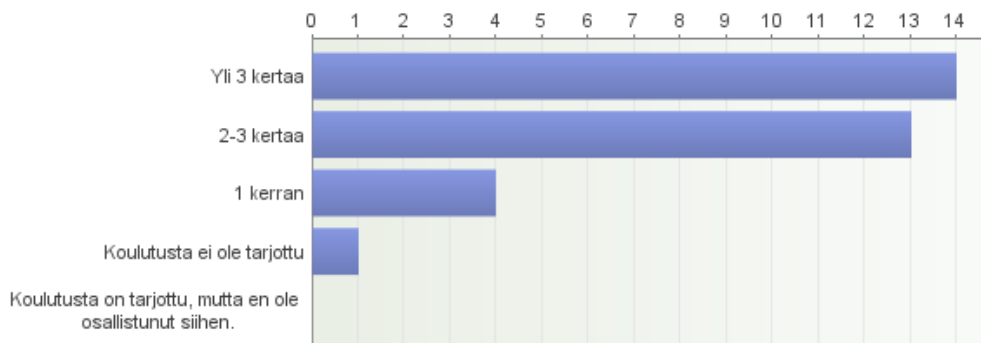
5. Työkokemukseni varhaiskasvatuksen alalla on?

Vastaajien määrä: 32

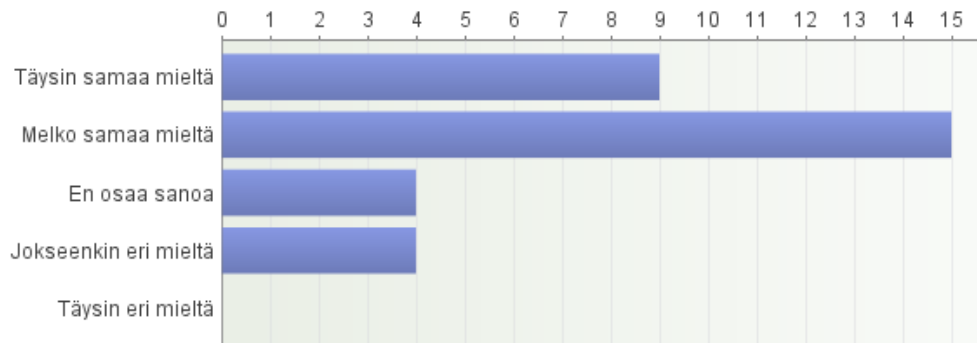
6. Olen osallistunut työnantajan järjestämään koulutukseen viimeisen 2 vuoden aikana?

Vastaajien määrä: 32

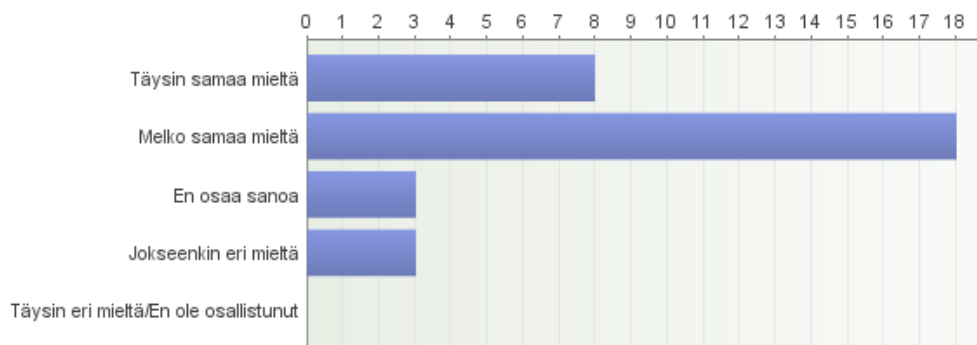
7. Koulutustarjonnan määrää pitäisi mielestäni lisätä?

Vastaajien määrä: 32

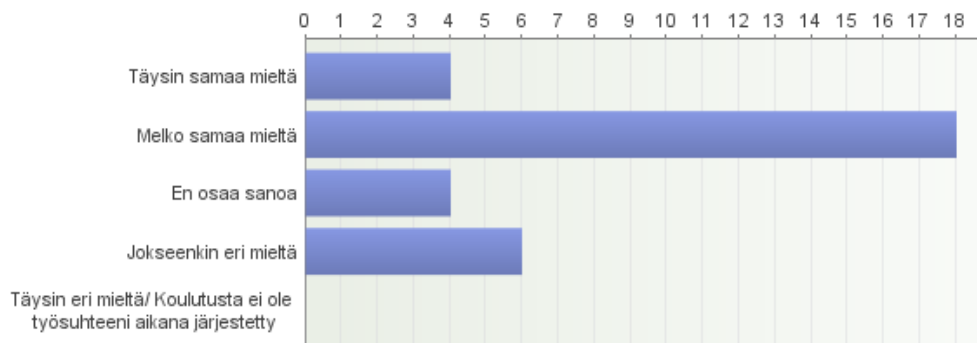
8. Työnantajan järjestämä koulutus on kehittänyt tapaan toimia kasvattajana?

Vastaajien määrä: 32

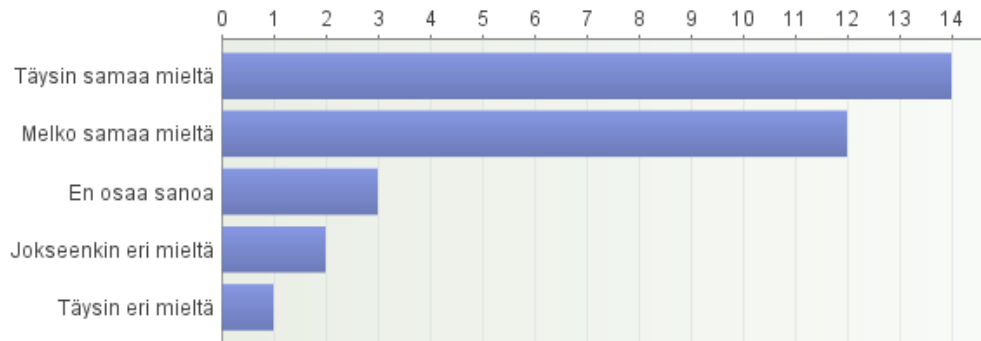
9. Järjestetty koulutus vastaa henkilökohtaisia toiveitani ja tarpeitani?

Vastaajien määrä: 32

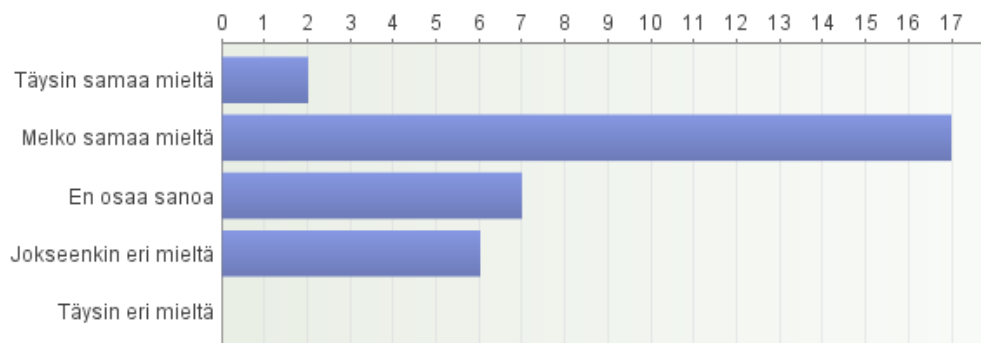
10. Olen kiinnostunut kouluttautumaan omaehtoisesti edistääkseni ammattitaitoani?

Vastaajien määrä: 32

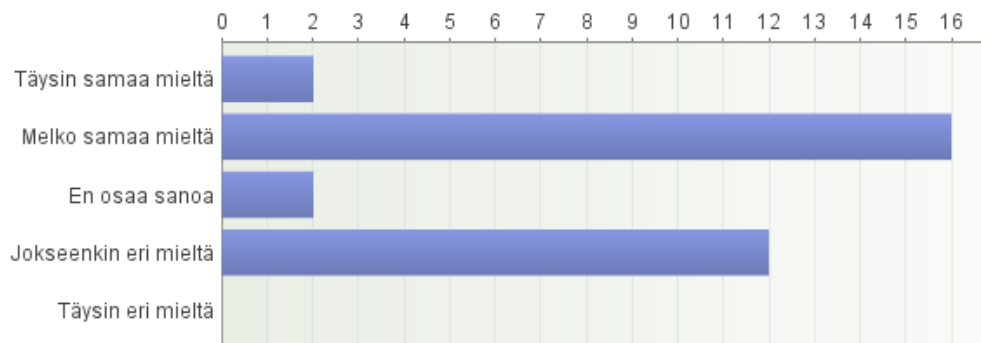
11. Työnantaja kannustaa vastuullisuus- ja ympäristökasvatukseen ja antaa siihen tukea.

Vastaajien määrä: 32

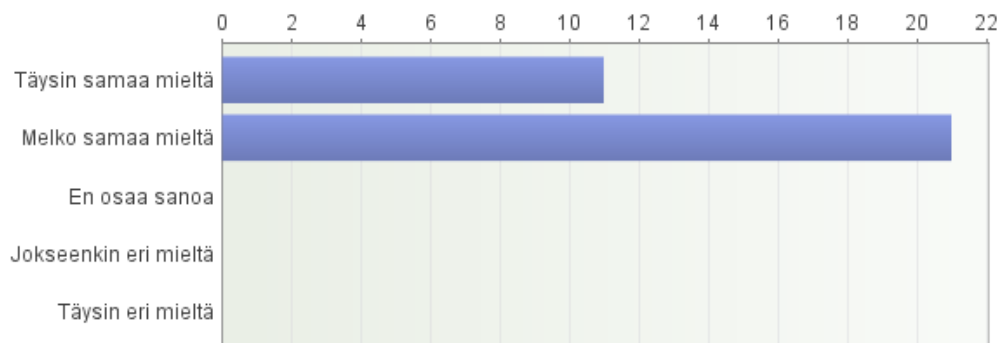
12. Vastuullisuus ja ympäristöasiat huomioidaan jo riittävästi varhaiskasvatuksessa

Vastaajien määrä: 32

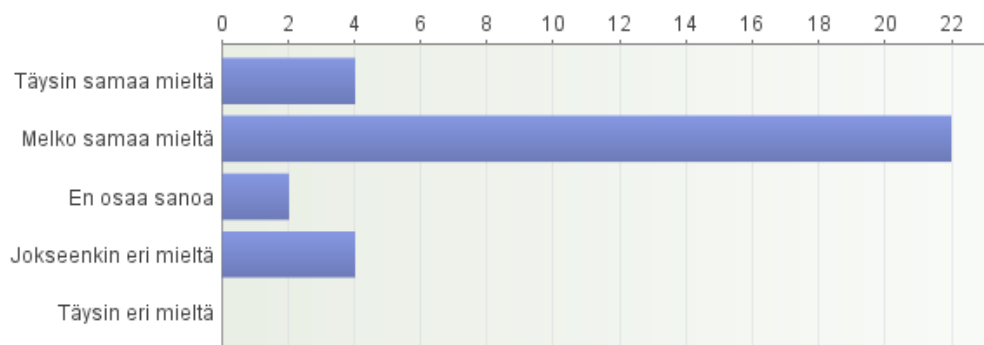
13. Olen kiinnostunut ympäristöasioista ja pyrin kuluttamaan harkiten.

Vastaajien määrä: 32

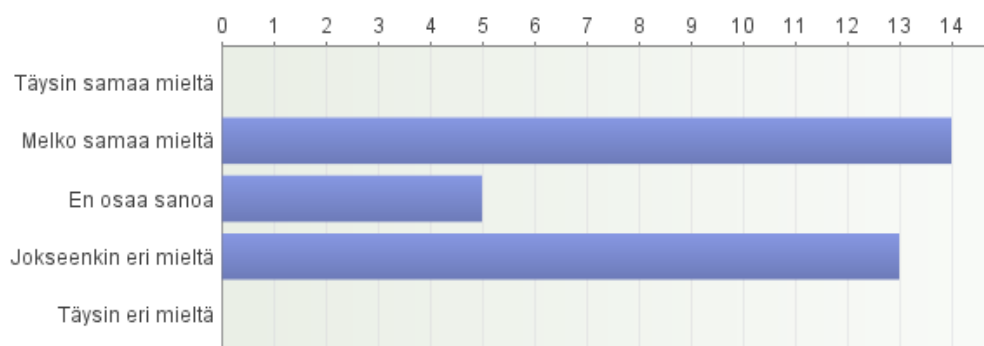
14. Omaan riittävät tiedot kestävän kehityksen periaatteista ja osaan soveltaa niitä työssäni

Vastaajien määrä: 32

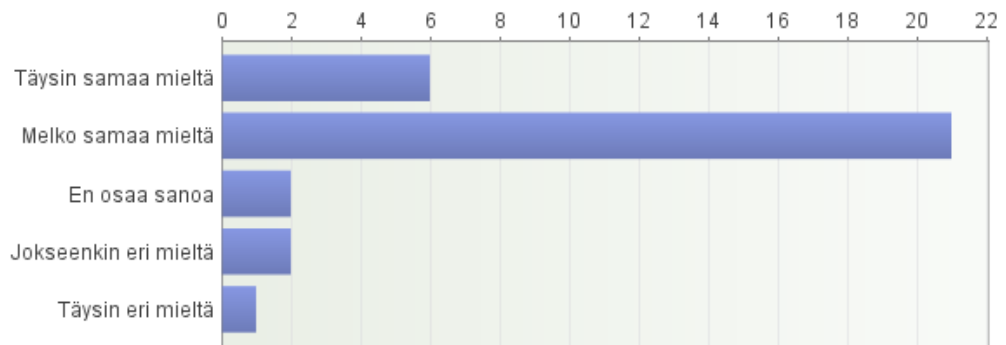
15. Käytössä olevat ja koetut varhaiskasvatuksen menetelmät ovat riittäviä ympäristökasvatukseen

Vastaajien määrä: 32

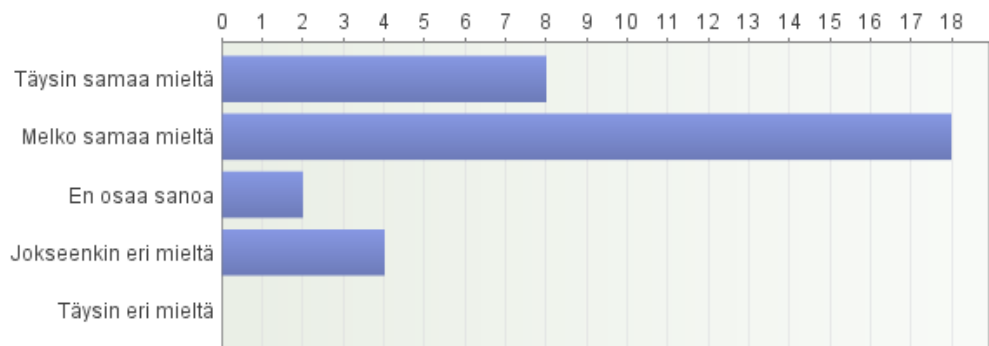
16. Haluaisin huomioida kestävästä kehitystä ja vastuullisuutta enemmän, mutta en tiedä miten ja kaipaan enemmän ”työkaluja”.

Vastaajien määrä: 32

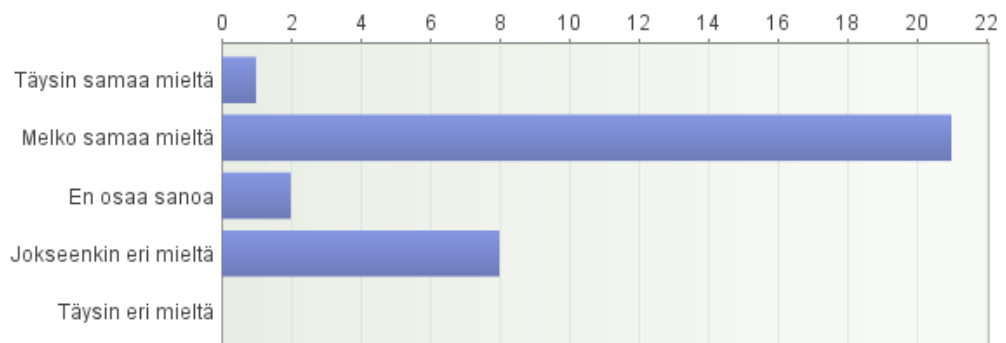
17. Päiväkodissani vallitsee luovuuteen kannustava ilmapiiri

Vastaajien määrä: 32

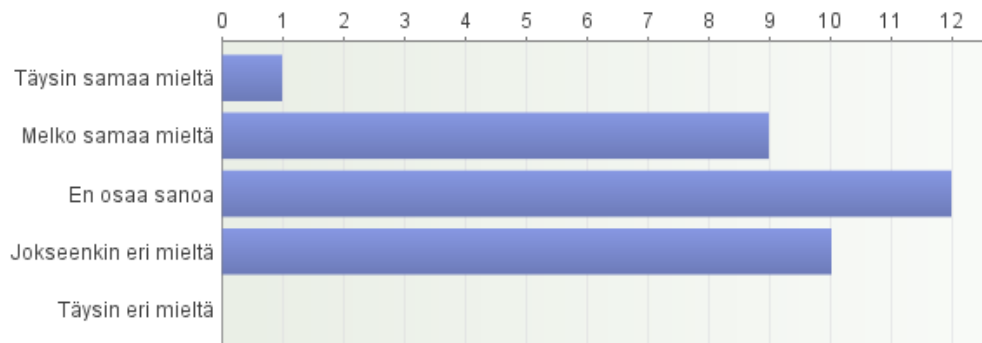
18. Varhaiskasvattajia kannustetaan jo riittävästi luovuuden ja taidekasvatuksen käyttöön.

Vastaajien määrä: 32

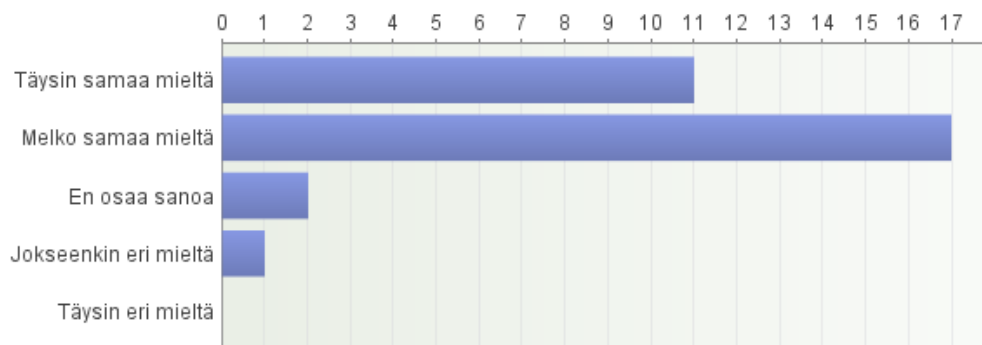
19. Minulla on uusia ideoita taidekasvatukseen ja haluaisi soveltaa niitä käytäntöön

Vastaajien määrä: 32

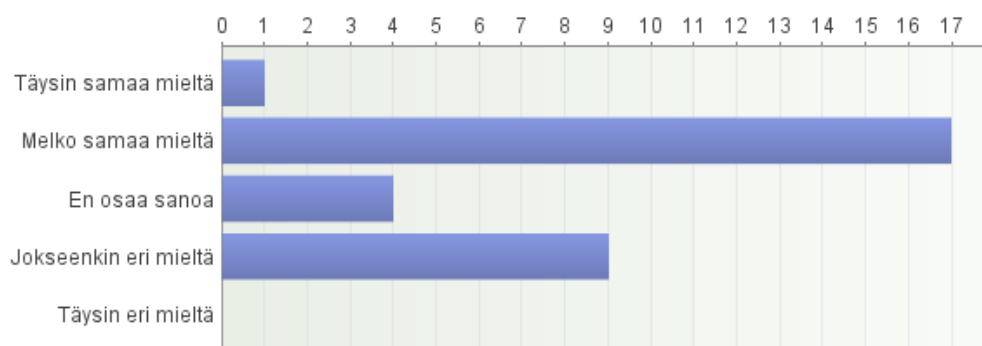
20. Luovuudella tulisi olla merkittävämpi osa varhaiskasvatuksessa.

Vastaajien määrä: 31

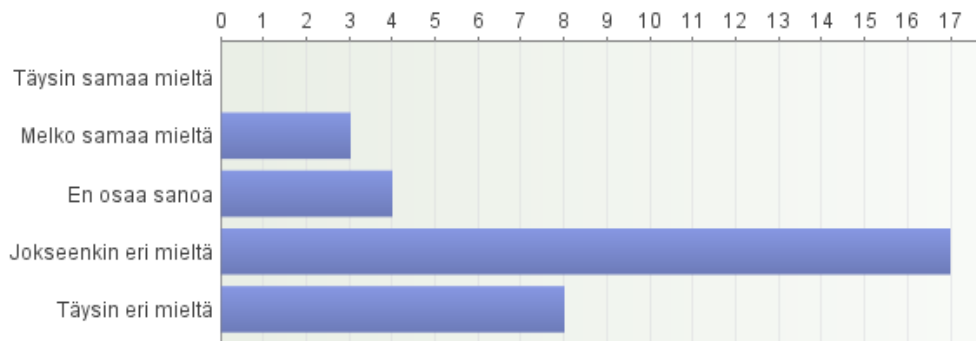
21. Uudet pedagogiikat eivät todellisuudessa muuta vallitsevia käytäntöjä

Vastaajien määrä: 31

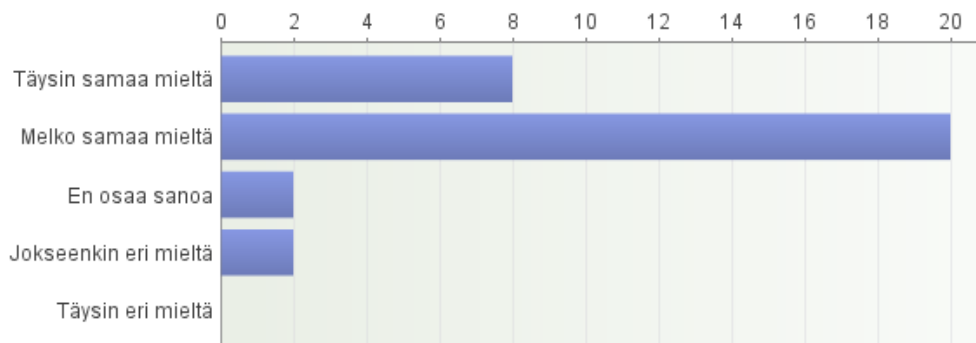
22. Perinteinen askartelu on paras tapa ohjata lapsia luovuuden käyttöön

Vastaajien määrä: 32

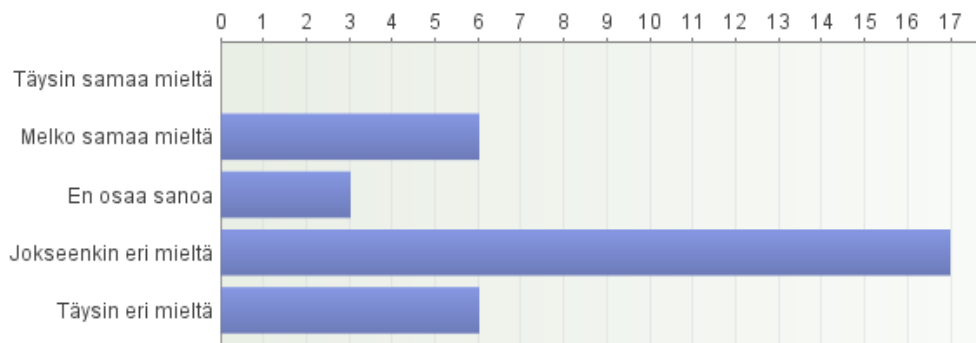
23. Pidän Forssan kaupungin palvelulupauksia varhaiskasvatuksen osalta oikeina

Vastaajien määrä: 32

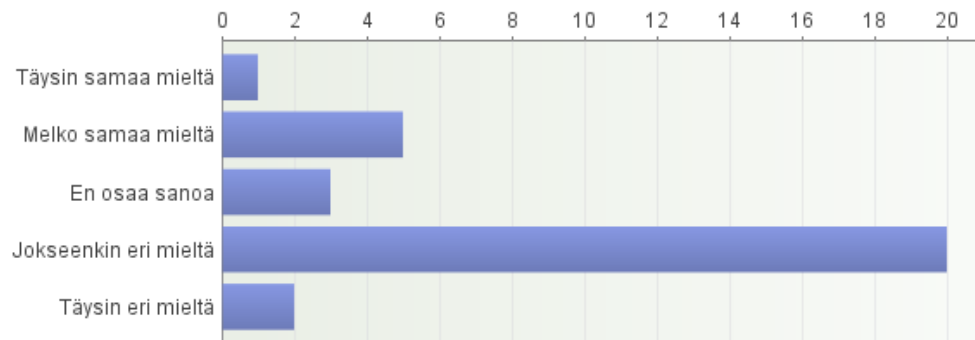
24. Varhaiskasvattajia kuullaan riittävästi päätöksiä tehtäessä?

Vastaajien määrä: 32

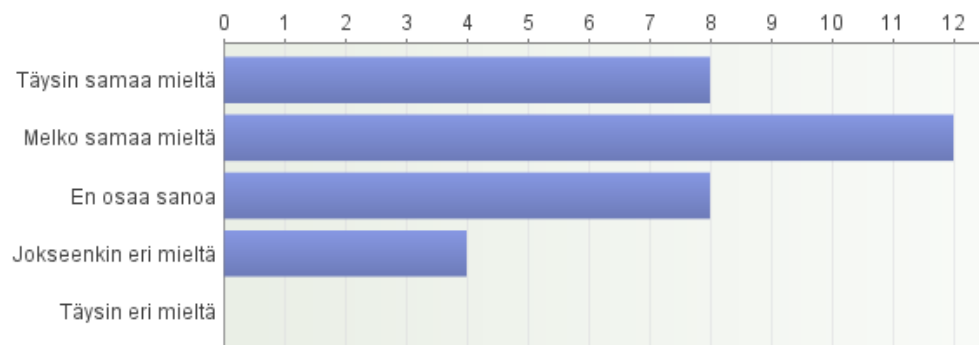
25. Forssan kaupungin palvelulupauksilla ei ole vaikutusta päivittäiseen toimintaan

Vastaajien määrä: 31

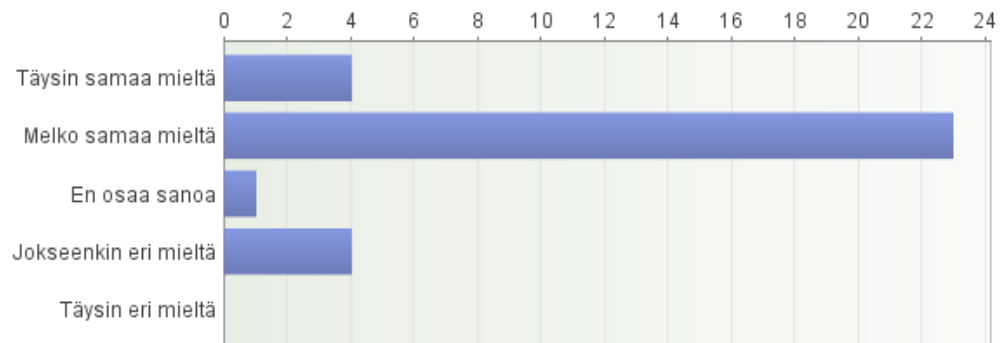
26. Työnantaja asettaa tavoitteita - mutta ei tue niiden toteuttamista riittävästi

Vastaajien määrä: 32

27. Lapsia kuullaan aidosti päiväkodeissa

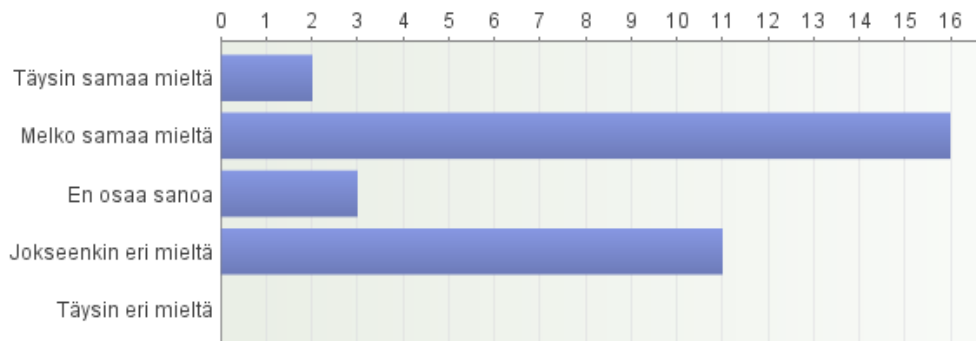
Vastaajien määrä: 32

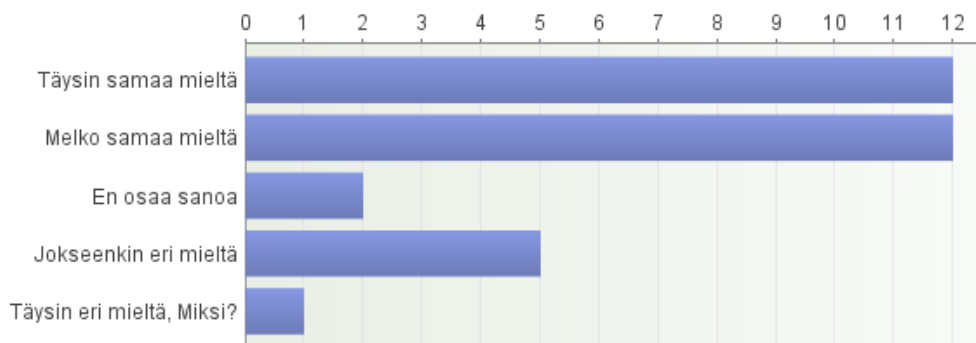
28. Forssa on lapsiystävällinen kaupunki

Vastaajien määrä: 32

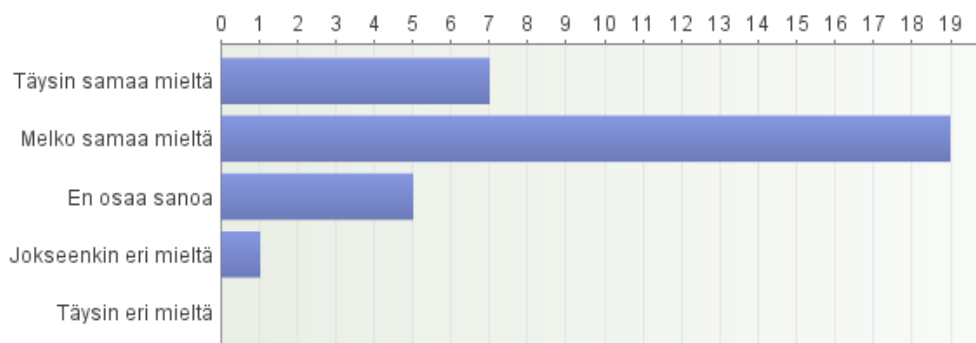
29. Viihdyn työssäni enkä harkitse muutosta

Vastaajien määrä: 32

30. Forssalaisuus ja ”Tyykin tyyli” ovat minulle tärkeä osa varhaiskasvatusta

Vastaajien määrä: 32

31. Minulla on erityinen pedagogiikka, jota toivoisin käytettävän.

Vastaajien määrä: 3

32. Haluaisin voida käyttää omia ideoitani varhaiskasvatuksessa

Vastaajien määrä: 5

33. Voit kirjoittaa alla olevaan tilaan ajatuksiasi varhaiskasvatuksesta, päivittäisestä työstäsi tai vaikkapa mitä ajatuksia tämä kysely on sinulle herättänyt.

Vastaajien määrä: 13